

58,149/B SUPP.

Poster

James R. Pope 1871

£ 25

Suppl

BAKER 1871

34

med

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b30504417>

O P U S C U L A

M E D I C A,

ITERUM EDITA,

AUCTORE GEORGIO BAKER,

SERENISSIMÆ REGINÆ CHARLOTTÆ

MEDICO ORDINARIO.

L O N D I N I,

EX OFFICINA J. & H. HUGHS.

PROSTANT APUD P. ELMSLY.

M.DCC.LXXI. *co: q.*

1122/2194

1122/2194

1122/2194

1122/2194

1122/2194

1122/2194

1122/2194

1122/2194

1122/2194

1122/2194

327833

COLLEGIO MEDICORUM

LONDINENSI,

MEDICINÆ LIBERALIS

CULTORI, PATRONO, VINDICI,

HÆC QUALIACUNQUE OPUSCULA,

IN ALIQUOD

OFFICII SUI SUMMI

ATQUE OBSERVANTIÆ

TESTIMONIUM,

LUBENS DICAT

GEORGIUS BAKER.

ORDO OPUSCULORUM.

- I. **D**E catarrho epidemico pag. 5
II. De dysenteria epidemica 34
III. De affectibus animi, et morbis
inde oriundis - - - 89
IV. Oratio Harveiana, &c. - - - 151

D E
C A T A R R H O,

E T D E
D Y S E N T E R I A L O N D I N E N S I,

E P I D E M I C I S U T R I S Q U E

A n . M . D C C . L X I I ,

L I B E L L U S .

LECTORI

S.

DUORUM morborum memorabilium, qui in eundem annum, hic veris, ille autumnii soboles, inciderint, in publicum prodit historia: nuda ea, ac simplex; nullo orationis fuco, nullis theoriæ oblectamentis commendata. De causis, quæ nos plerumque latent, parum sollicitus, id unice volo, doque operam diligenter, ut ostendam, qui & quales hi morbi re ipsa fuerint, & quali ope prostigandi. Hoc enim mihi persuasissimum habeo, conjecturalia omnia ac commentitia adeo non rationali medicinæ inservire, ut, ab ipsis artis

incunabulis ad hæc usque tempora, nulla ei res majori aut impedimento fuerit, aut dedecori. Iique semper scriptores de re medica optime meruisse visi sunt, qui nullis hujusmodi diverticulis devii abrepti, sed in morbis ipsis, ipsorumque curationibus observandis defixi, fidis omnia literis mandarunt; nihil, nisi naturam rerum evidentem, sensibusque & rectæ rationi plane obviam, veritatemque ipsam contemplati.

Cum id mihi certum destinatumque animo esset, si quid in hac re possem, his ipse editis periclitatus sum; plura fortassis identidem, si hæc ariserint, et si res ita ferat, daturus. Tu vero interim vale, & fave.

D E

CATARRHO EPIDEMICO

AN. M.DCC.LXII.

ÆSTAS An. M.DCC.LXI
præter solitum & sicca
fuerat & calida. Au-
tumnus insequentem, necnon &
ineuntem hiemem pluviae atque
austri eo usque occuparunt, ut ne-
que pruinae concreverent, neque
deciderent ullae nives, ad ipsum
Januarii finem. Inde, ad medium
mensis Martii, frequens gelu, non
illud tamen acre & acutum, nisi
exeunte demum Februario; quo
tempore se invicem insolito more

exceperunt venti, pruinae, nives, pluviae, omnes præter modum vehementes. Ad finem Martii tempestas humida fuit ac procellosa, decidente pluvia multa, cum grandine. Initio tandem Aprilis tempus in siccitatem converti cœpit. Cœli calor jam interdiu etiam gravior; noctes frigidae ac pruinosae. Mense medio, cum necdum folia arboribus redierant, subito Sol effulsit ardentissimus, visque æstus intempestiva atque intoleranda increvit. Perpetua fere deinde apricitas, cœlumque sudum, quod vix ulla nubecula per dies bene multos, mense Maio, obscuravit. Maximam interim mensis partem Eurus, interdum et ad Aquilonem vergens, obtinuit. His vicibus aër et a calore

calore ad frigus, et a frigore ad calorem repentinis subiit commutationes; & interdum uno eodemque die consuevimus et in sole peruri, & in umbra perfrigescere.

HÆC de aëris habitu, imperfecta satis atque incondita, ephemeridum fere ad exemplum, breviter præfari placuit, ne ab aliorum more ac consuetudine devius prorsus abirem, quibus solenne est in rebus hujusmodi dedita opera versari. Rem vero subtilius persequi, supervacaneum fore puto: Neque enim unquam mihi persuasum habui, quorsum pertineat morborum epidemicorum originem ad mutabiles ventos referre, aut naturam eorum indolemque ad Barometrum exi-

gere. Nimirum cum effectibus nobis præsertim res esse videtur, non autem cum causis, quæ occultæ plerumque sunt. Enimvero si morbus, de quo in præsentia agitur, iis cœli proprietatibus, quæ sensibus nostris se offerunt, ortum suum debuerit, qui, quæso, factum est, ut non Homines, loco proximi, eodem fere tempore ægrotaverint? Qui factum, ut morbus eos, quos millia non amplius II ab hac urbe disjungunt, ferior longe, quam Londinenses ipsos, corripuerit? Quidnam esse causæ putemus, cur urbem Edinburgum ineunte Maio, aliquas vicinæ Cumbriæ partes recedente tandem Junio, nec prius invaserit? Profec-
to quicquid nobis de hac omni
quæstione

quæstione scire conceditur, angusta
 admodum metitur circumscriptio ;
 & laboribus quibuscunque frustra
 exantlatis, fateamur tandem ne-
 cesse est cum optimo Sydenhamo—
 “ Quæ qualisque sit illa aëris dis-
 “ positio, nos pariter, ac complu-
 “ ra alia, circa quæ vecors ac ar-
 “ rogans philosophantium turba
 “ nugatur, plane ignoramus.” Ne-
 que sane virum philosophum dede-
 cet nescire ea fateri quæ nesciat,
 adhibita modo prius ad res rite
 perpendendas diligentia : At in-
 cognita pro cognitis habere, eaque
 incertissima quæ sint, pro certis
 venditare, id vero dedecet. Sed
 ad instituta pergamus.

QUARTO Aprilis die, tres in ea-
 dem

dem domo, eodem morbo correpti sunt; qui quidem morbus die quarto & vicesimo ejus mensis per universam urbem longe lateque grassabatur, neminem fere eximium habens. Simul omnis ordinis, omnisque habitus homines, vix ullo discrimine, ægrotabant; nec magis quidem molles & delicatuli, quam quibus firma & integra valetudo. Male erat iis plerumque, qui ætate jam processerant, præcipue senioribus suspiriosis. Male etiam corporibus nimium repletis, & mulieribus, quibus sanguis per menstrua non respondebat. Leviter plectebantur infantes, & liberabantur facillime. Servos ut plurimum hic morbus graviter habebat, vel quod isti homines sibi temperare

rare nollent quo minus pleniore victu uterentur, cum tanquam ægros agere oporteret; vel quod quies haud facile contingere posset laboris necessitatem habentibus.

ELAPSO tandem duarum circiter hebdomadarum spatio, pauci admodum reperti sunt, quos hoc malum nulla ex parte tentaverat. Ejus hæ fere erant notæ: Alternis frigus & calor corpus percurrentes; tussicula continua, importuna, alios statim ab initio, alios non, nisi post biduum, adorta, quæ aliquando pauculum quiddam pituitæ tenuis citabat, interdum arida erat, et nihil prorsus emoliebatur; lassitudo, gravitas & dolor ingens circa

ca tempora & frontem; oculi inflammati, madentes, refugientes lucem; palpebræ tumidæ; frequentia sternutamenta; vox obtusa. De sensu quodam ardoris acutissimo per universum iter asperæ arteriæ ad ipsam etiam cartilaginem ensiformem pertingente, quasi interior cuticula abrafa esset, ad unum omnes conquerebantur: Nonnulli etiam de pari ardoris sensu a faucibus ad ipsum ventriculum, quasi œsophagus pariter cum aspera arteria inflammaretur. Vera aliqui & genuina angina pæne suffocabantur. Ad mediam sterni partem gravitas cum difficultate spirandi; nec non, urgente tussi, aliqua tanquam laceratio inter scapulas, complures vexabat.

vexabat. Huc accedebant brachiorum, crurum, laterum instabiles quædam atque erraticæ punctiones. Interdum frequenti tusse sanguis quoque extundebatur; nec raro guttæ aliquæ sanguineæ ex naribus distillare visæ sunt. Inter hæc aliquoties febris exæstuabat satis vehemens, mitior fere interdiu, noctu accessiones habens; interdum tantilla erat, ut vix aut sitim faceret, aut impediret cibum, aut somnum interpellaret. Ægrotantibus constans erat perpetuumque sudoribus diffluere; qui quidem vehementissimi prorumpere solebant, et aliquando morbum solvere, saltem reddere mitiorem. Sitis haud valde fauces urgebat; universis autem

tem* lingua muco albissimo obfita erat, & tanquam lactis cremore imbuta. Color habitusque sanguinis, e vena detracti, pro diversa ægrorum natura, varios se præbuerunt. Urina fere in principio biliosa processit, in augmento materiam furfuraceam aut lateritiam defidentem ostendit. In omnibus animi demissio, viriumque defectus major longe quam pro morbi ratione. Tarde admodum ad sanitatem restituti sunt quam plurimi; tussē nimirum & febricula, reliquiis

---

* Idem in duobus morbis epidemicis, huic nostro consimilibus, observavit olim Jo. Huxham. Vide observationum de aëre & morbis epidemicis vol. i. p. 80, & vol. ii. p. 100.

mali ægre discutiendis, per menses aliquot, imo etiam nonnulli per annum integrum, confecti atque languentes. Aliquos, adversa valetudine diu colluctatos, phthisis tandem pulmonalis absumpsit. Multos, postquam jam ad cætera convaluissent, dolor admodum molestus aut in laterum alterutro, aut in aliqua abdominis parte, longo tempore fatigavit. Animadversum est Londini, plurimas mulieres, hoc morbo, vel reliquiis ejus ægrotantes, abortum fecisse, aut ante diem peperisse.

ALIOS primum & cum impetu invasit gravissimus artuum omnium & capitis dolor; sensus lassitudinis; vehemens febris; levia autem vel
catarrhi

catarrhi vel peripneumoniæ comitata sunt signa. Eos, præ cæteris, tam male habebat anxietas atque angustia præcordiorum, ut exanthemata aliqua jamjam proruptura viderentur. Id vero, Londini, rarius evenit, quantum aut ipse vidi, aut percontationibus reperire potui*.

AD

---

* Servus quidam L annorum, firmi habitus, hoc morbo decubuit. Sanguine jam quater detracto, per universum corpus se ostenderunt exanthemata, quod dicitur, miliaria. Nihilominus tamen immutata perstitit pulsus durities, eadem tussis, eadem spirandi difficultas, idem dolor. Necesse igitur fuit, nulla exanthematum ratione habita, venam iterum atque iterum, & tandem usque ad octavam vicem pertundere. Hoc facto, febris in intermittentem abiit, & cortici peruviano cessit quam

AD hunc fere modum se habuit morbus; qui quidem intra quartum plerumque diem curationi cessit, crassiori pituita tussiendo egesta. Plus vero negotii fuit, & plus periculi, ubi, concitatori facta febre, & tussicula magis importuna, morbi jam vis in justam peripneumoniam exarserat; qua plurimi sunt conflictati. Huic autem malo opportuniores fuerunt homines gulæ dediti, plenioris aut corrupti habitus; senes*, quibus spiritus

---

quam facillime. Iste autem vir, annis jam fere II elapsis, si frigus aliquando colligat, de dolore quodam, inter costas, juxta dorsi spinam, molestissimo, qui huic morbo ortum debuit, etiamnum queritur.

* Asthmate laborantibus si pleuritis vel peripneumonia supervenerit, fere semper moriuntur. Vide G. Baglivi praxeos medicæ lib. I.

C   difficultas

difficultas inveteraverat; quotquot denique prima morbi indicia neglectui habentes, frigori se & labori temere objecerant.

ALiquos, ipso statim ab initio, vera adorta est peripneumonia; quod tamen ruri sæpius, quam inter urbanos, obtigisse comper- tum est. Ibi, in locis quibusdam ab urbe remotioribus, istam fuisse mali epidemici proprietatem, per literas nobis nuntiatum est. Nec peripneumonia solum, sed angina etiam passim dominabatur; & ita dominabatur, ut neque sexui, neque ætati parceret. Ii autem gravissime ægrotabant, quibus otium, ut sibi consulerent, nullum fuit; maxime quibus quotidiani laboris

lâboris pensum sub Dio peragendum. In hos utique tam læva erat pestilentia, ut quamplurimos, intra quartum diem, ineluctabili morte abstulerit*.

NEQUE tamen adeo constanti lege ad inflammationem spectavit hoc malum, ut non aliquando (rarius tamen) se in febriculæ lentæ faciem indueret, & ad id morbi genus propius accedere videretur, quem Antiqui cardiacum appellarunt.

---

* Dum in oppidulis, juxta urbem Lincolniam, maxime editis, catarrhus ille epidemicus, qualem descripsimus, mense Maio, mitissimum se & maxime tractabilem præstabat, in pagis demissioribus, vicinis, incredibilem ediderunt stragem anginæ, pleuritides, peripneumonix. Remediorum instar omnium

runt. Aliquando etiam circuitum habere confuevit, atque hoc gyro, ut altero quoque die reverteretur. Neque id fane miretur quisquam: quandoquidem enim corpora humana tantum inter se differunt, vix fieri potest, quin ab iisdem causis alio atque alio more afficiantur. Num variolæ, num morbilli, aut alia corporis mala, quotquot contagione spargi solent, effectus eosdem semper edunt, aut perpetuis ullis conditionibus subjici se

---

fuit, sanguinem promptissime & larga copia detrahare. Id neglectum protinus insequerantur alvi fluxus, & tormina, corporibus etiam firmissimis cita ac certa perniciēs. Horum me certiore fecit medicus in primis ingeniosus, quo familiari utor, Robertus Petrie Lincolnienſis.

patiuntur ?

patiuntur? Annon febres, nunc inflammatoria, nunc putrida, nunc *nervosa*, (vitia inter se immane quantum discrepantia) derivantur sæpissime ab eodem fonte pestilentiae?

QUOD ad curationem morbi, quem delineavimus, pertinet, quicquid de hac re aut usus mihi comprobaverit, aut didicerim ab aliis, ordine jam exponam. Et sæpe quidem haud magna mole pugnatum est. Morbo enim invadente, plurimis hominibus saluti fuit domi se continuisse; omnimodo frigora & lassitudinem evitasse; negotiosam omnem actionem circumcidisse; & simul curioso victu cavisse, ne inutilis materia corpori

superefflet. Si quos autem vel febris vehementior, vel dolor aliquis laterum, vel spirandi difficultas infestaret, iis protinus, & mora nulla, sanguis mitti debuit, habita semper virium ratione. Si ex vena sanguinem mitti vires non paterentur, saltem confugiendum fuit ad levius illud præsidium, cucurbitulas, sic ut cutis quoque incideretur. Aliqua enim sanguinis detractio, in principio, perraro inutilis fuit. Aliquando etiam usu venit, ut sanguinem copiose profundere oporteret, quo vitæ periclitanti confuleretur. Sæpe enim internæ suppurationes ægrum, nec opinantem, oppresserunt; & inde præceps periculum. Hoc plane mihi compertum habeo, anxietatem

tatem istam atque languorem, signa morbi, quod dicimus, pathognomonica, improvidos quosdam in malam fraudem induxisse; parcos utique in exinaniendo corpore, in calefaciendo nimios.

DETRACTO sanguine, alvum lotionibus ducere proximum fuit; quod remedii genus plurimum levamenti attulit per omnem morbi decursum. Dejectiones enim id agere visæ sunt, ut bilis illa omnis, quam majori jam copia frequens tussis, nixusque ad vomendum exprimebant, ex intestinis continuo eliceretur; unde calor & inquietudo, febris comites, minuebantur. Quicquid autem causæ fuerit, in dubio non est,

quin remedia, ventrem laxantia, plus in morbo isto profecerint, quam alia cujuscunque generis auxilia, si modo solam sanguinis detractionem excipias. Quin & Natura hanc nobis curandi viam monstravit; quæ quidem aliquando vomitus biliosi ope, aliquando biliosæ dejectionis, ægros ipsa liberavit.

MEDICAMENTA dare, sudori movendo apta, haud unquam salutare fuit, interdum etiam plusquam inutile: calorem enim consuerunt illa intendere, per se plus æquo vehementem. Satius omnino ægrotanti, ut in lecto conquiesceret, ac dilutissima se aliqua & tepida potione prolueret,

NEC

Nec alienum fuit paulatim delingere oleum, & alia istiusmodi assumere, quæ lævare id quod exasperatum est, quæ emollire tussiculam, quæ sputa evocare solent. In his tamen haud multum auxilii fuit; uti quidem neque in nitro, aut in vulgatissimo illo remedio, sale absinthii cum succo limoniorum. Nihilominus tamen vel imbecilla remedia præstat aliquando potius experiri, quam nulla. Tussis etiam, noctu fere quam interdiu molestior, opii pauxillulo sub noctem cöerceri debuit. Verum five exspuendi, spirandive difficultas, seu dolor pectoris, aut capitis infestaret, emplastra vesicatoria expeditissimum auxilium præstiterunt. Eadem, in dolore laterum,

laterum, lateribus ipsis, pro more, imposita, mirum quantum levarunt & dolorem & tussiculam. Impetus autem materiæ pulmonem vexantis, maturius evocabatur, si ante adhibitæ fuissent cucurbitulæ.

ALIA longe atque dissimili curatione opus fuit, ubi morbus jam in lentam febriculam degeneraverat, continuam eam fere cum accessionibus. Jam nimix debilitati jacentis, & languenti stomacho succurrendum fuit. Adjicienda vis arteriis; toti corpori fultura. His in casibus cortex peruvianus, subinde & liberaliter datus, raro spem nostram fefellit. Protinus utique arteriarum exigui imbecil-
lique

lique pulsus, tufficula, præcordiorum anxietas, fufpiria, tremores, vertigines, animique deliquia nobili antidoto concefferunt. Oportebat autem iisdem ipsis auxiliis tueri valetudinem, quibus est redita.

IDEM hic morbus, eodem vere, univerfam fere Europam peragravit * ; civitati Venetum præ aliis
locis

---

* Occipiebat morbus Vratislaviæ exeunte Februario, ibique per II circiter menses eo usque sæviit, ut funera a XXX vel XL, affueto scilicet numero, ad CL, singulis hebdomadis, adauxerit. Id testatur celebris Vratislaviæ Medicus, Jackwitz. Vindebonam sub finem Martii invasit; (proüt rem narrat Carolus Mertens legato Ruffico, ista
in

locis pestiferus. In hac regione ferius, in illa maturius se ostendit; nusquam vero gentium, quantum scio, vel ante Februarium, vel post Julium. Dum vero quaqu-

---

in urbe agenti, medicus domesticus) atque ibi eandem fere proprietatem habuit quam apud nos Londinenses. Cothenius autem, Regis Borussiae Archiater, eundem refert, in Ducatu Magdeburgico, mense primum Aprilis se exhibuisse; neque in ista regione, multis exitio fuisse. Hæc viro experientissimo, Joanni Pringle, accepta refero; qui omnia, de hoc argumento, aut a se animadversa, aut exterorum literis allata, me lubenter docuit. Hamburgenses etiam initio Aprilis ægrota-
runt; id quod duorum virorum excellentium (C. Rose, & J. A. H. Reimari) mihi confirmarunt epistolæ. At in mari Mediterraneo, apud nautas Britannos, non nisi mense demum Julio pestem hanc invaluisse accepimus.

versum

versum fœviret, Lutetiam Parisiorum, & regionem, urbi isti subjacentem, ne quidem attigit. Id quod a viris fide dignis didicimus*.

OPERÆ fore pretium judicavi
anquirere,

---

* In chartula, quam Galli *la Gazette de France* vocant, describitur historia morbi fatidis accurata, qui, mense Junio, non quidem aliquam Galliarum partem, sed Argentoratum, reliquamque omnem Alsatiam vexasse dicitur. “ *Pendant le mois dernier, il a régné, tant à Strasbourg que dans le reste de l’Alsace, une maladie, qui a été presque générale. Elle a eu, pour symptômes, des frissons par tout le corps, un grand abattement, un violent mal de gorge, une douleur de tête très-aigue, une toux sèche & fréquente, & une respiration difficile. Toutes les personnes, qui en ont été attaquées, ont eu la fièvre plus ou moins forte, &*
les

anquirere, an catarrhus hic epidemicus certo aliquo progrediundi ordine ab alia ad aliam insulæ nostræ partem transierit ; an scilicet ab oriente sole ad occidentem, a septentrionalibus locis meridiem

---

les accidens ont varié suivant les dispositions intérieures ; mais tous les malades ont ressenti des douleurs dans tous les membres. La plupart ont été guéris par des sueurs abondantes. On a été obligé de faire des saignées du bras ou du pied à quelques-uns. La maladie a fini quelquefois par une expectoration copieuse, & a été terminée en général par un ou deux purgatifs. Chez quelques sujets, elle a dégénéré en pleurésie ou en peripneumonie, mais ç'a été leur faute, & parce qu'ils n'ont pas voulu s'alliter assez-tôt. Quelques Soldats de la Garnison, qui ont craint d'aller à l'Hôpital, ont été aussi les victimes de leur repugnance". Gazette de France du 5 Juillet, M.DCC.LXII.

versus,

versus, an vero motu contrario iter fecerit. Percontando autem didici nullam eum uspiam legem servasse, cursumque suum incertum more quodam defultorio peregisse ; urbes vero & majora oppida, incolarum multitudine conferta, ubique citius infestasse, quam circumjacentes pagos. An contagiosus fuerit necne, nihil equidem certi affirmo. Hoc saltem constat, morbum omnino in Britannia incognitum fuisse, priusquam Londinenses invaserat ; multisque in oppidis, qui primi ægrotaverint, eos nuper a Londino advenas accessisse *.

---

* Id nempe animadversum est Norvici, Lincolnæ, Leicestriæ, atque Excestriæ.

IN hac urbe, si tabulis publicis fides sit habenda, funera solitum numerum haud multum superarunt, hoc morbo regnante. Tempore quo idem * Mancestræ obtinebat, ibi (dictu mirum) solito etiam pauciores mortui sunt. Contra autem Norvici, testante medico egregio Gulielmo Offley, qui morbum, ista in urbe ter sævientem, curaverit, plures longe illi succubuerunt, quam quos similis omnino pestis an. M.DCC.XXXIII†, aut gravior illa, *influenza* dicta,

* Id didici ex literis periti admodum Chirurgi, C. White.

† Jo. Huxham observat. de aëre & morb. epid. vol. i. p. 80.

Medical Essays published at Edinburgh, vol. ii. p. 28.

an. M.DCC.XLIII *, e medio
 sustulerit.

IN hac omni narratione, nihil
 reconditum aut exquisitum de in-
 dustria sectatus sum. Satis habui,
 ut res ipsa, prout se habuerit, di-
 lucide, & cum fide describeretur;
 & (quod præfiscine dicam) ut iusta
 aliqua tum morbi, tum curationis,
 etsi vulgatæ fatis & quotidianæ,
 memoria exstaret.

* Jo. Huxham observat. &c. vol. ii. p. 100.

D E

DYSENTERIA LONDINENSI

AN. M.DCC.LXII.

SUB exitum mensis Julii, An. M.DCC.LXII, Dysenteria epidemica incolas Londinenses invasit; morbi genus, hac in civitate novum fere, aut nuperis saltem annis inauditum. Præcesserat æstuosa admodum & sicca tempestas; pluviae autem nonnullæ paucis jam diebus deciderant. Ea pestis, toto autumnii tempore ad Novembrem usque grassata, ingentem hominum numerum exercuit; magis quidem pauperum ædiculas infestans,

infestans, quam civium potentiorum domos; infantibus, puerili-que ætati, quam adultæ gravior; mollioribus corporibus, iisque quibus frequens adversa valetudo, quam duris atque robustis plerumque inimicior.

DE hoc morbo pauca quædam scripturus, ægros primum ipsos lectori ob oculos sistam, variis ejus affectibus, variis dolorum miseris laborantes; deinde ad ea transibo explicanda, quæ experimentum in ipsis curationibus docuerit atque approbarit.

ACCESSUM mali significabat sæpius (neque enim id perpetuum erat) sensus quidam frigoris extre-

mas partes membrorum permeant-
tis. Hunc protinus insequiebantur
capitis vertigo, oculorum caligines,
stomachi nausea, amari ructus cum
gravitate præcordiorum, vomitus-
que virescentis, aut flavescentis,
aut etiam rufæ materiæ : mox ve-
hemens intestinorum inflatio, vehe-
mens dolor modo supra umbili-
cum, modo sub umbilico ; deni-
que, haud longo intervallo, alvi
profusio repentina, biliosa, pejoris
odoris quam ex consuetudine. In-
de vero parum allevamenti ; sed
omnia in deterius ruere. Inten-
debantur tormina fixa jam & ha-
bitantia in imo ventre, paulum
super ossa pubis, & in ea dorsi
parte, quæ flexionibus intestini
coli exadvorsum sita est. Atque
hinc

hinc ortus est constans quidam ad
 defidendum nixus, eo magis ex-
 crucians, quia inexpugnabilis præ
 impotentia defidendi. Descende-
 bant enim non ex cibo recte cocta,
 sed nunc pituitæ mucisque similia;
 nunc, instar aquæ, in qua caro re-
 cens lota fuerit, leviter subcruenta,
 inodora; nunc quasi filamenta san-
 guinis muco intertexta; quin &
 purus interdum cruor; interdum,
 morbo ingravescente, putris fanies.
 Dolores paulo ante excretionem
 acerrimi erant; requies a dolore
 aut nulla, aut exigua ea & fallax,
 novis cruciatibus illico interpel-
 landa. Vigilia nocte fere & die
 continuata. Inflatio abdominis
 universis constans, & vix cum
 morbo ipso profliganda. De vis-

cerum depreffione omnes uno ore conquerebantur ; plurimi etiam, quafi sentirent aliquod tanquam corporis solidioris, quod, cum pondere & mole fua urgeret, ad dejectionem provocaret *. Quibusdam naufea & vomitio moleftæ erant ; fed non item omnibus : vix autem unus quifquam reperi- tus eft, qui febre, fastidio, & infomnia vacaret. Nonnullos infuper vexabat ipfius ani prolapsus, & difficultas urinæ, moleftiffimum malum. † Quibusdam urina vix

---

* Vide Cæl. Aurel. de morb. chron. lib. iv. cap. vi.

† Urina plerumque erat plane fuppreffa, ut intra fex, octo, decem, vel quatuordecim dies vix guttam emitterent. Vide Jo. Hartm. Degneri Hift. Med. de Dyfenteria, &c. quæ Neomagi graffata fuit A. 1736, pag. 17.

fluxit per biduum. Nec lumbricos aliquos teretes, inclinato morbo, excludere, aut insolens erat, aut mali augurii. Cuidam, postquam morbus videretur abiturus, abcessus alicubi in intestinis factus est; unde profluxit pus, adjuncta debilitate, nausea, febricula. Hic tamen restitutus est. In puero, XIV annorum, in ipsam, quod mireris, maniam exiit hæc Dyssenteria, teste summo ac singulari viro, Gulielmo Heberden*.

MORBUS

---

* Corpora illa adiposa, (τέατι συγκοπέντι ἱκελα) membranæ, ac carnosæ, quæ, in hoc morbo, simul cum sanguine, solent descendere, non semper exulcerari intestina, secundum veterum de hac re sententiam, significant; neque enim ea semper sunt, quæ vi-

MORBUS autem minime uniformi tenore procedebat, sed in diversis

---

dentur. Originem horum corporum, pro suo more, feliciter exponit vir arte anatomica excellens, Jo. Bapt. Morgagnus; cui sane multum debemus tum ob alia plurima, tum ob egregium illud opus, quo rem medicam nuperrime locupletavit. “ Scilicet ut irritatæ vesicæ glandulæ, sic glandulæ quoque intestinorum plussecernunt humoris sui, eumque non qualem solent, cum recte valent. Itaque mucosa & albida utrobique apparet materia. Quod si insuper ea in sanguine dispositio sit, ut facile in polypos coalescat, erit ille humor magis ad concrescendum pronus, eoque magis, ubi ejusmodi sanguis in cavum intestinorum aut exudans, aut effusus ad illum se addiderit. Sic enim dum sanguinis pars in coli intestini cellulis restabit, secedente aquea, & subsidente rubra portione, eæ, quæ relinquentur, sanguinis, ut vocant, fibræ, facile poterunt in concretiones polyposas compingi, quæ sua albedine,

ut

versis corporibus aliam atque aliam speciem induebat ; primis aliquando diebus nullo negotio discutendus, in longum aliquando tractus. Primo neglectus, tractatu asperior occurrebat : etenim corpus, extenuatum atque confectum, ut

---

ut toties olim in corde & vasis fucum fecerunt, & pro pinguedine acceptæ sunt, ita, mox cum recrementis detrusæ, hic quoque pro pinguedine haberi poterunt.—Hinc & origo intelligitur ramentorum, & grandium, quæ egeri dictæ sunt, membranarum, facillime autem quorundam ex illis aliis corporibus, quæ carnosæ a Celso sunt appellatæ ; si videlicet non tota rubra sanguinis portio sit ex ejus albis cohærentibus fibris expressa. Unde etiam intelligas licet, quam caute uti oporteat illa Hippocratis prædictione : *Dysenteria laboranti si veluti carunculæ exeunt, lethale.* Vide Jo. Bapt. Morgagni de sed. & caus. morborum, epist. xxxi.

morbo

morbo ferendo impar erat, ita ipsi impar curationi. Itaque optimum erat occurrere ipsis principiis, atque auxilia mature præripere. In hoc enim corporis affectu aliquod certe in medicina opis est, haud multum in naturæ beneficio.

R A R O ex hoc emerferunt malo, qui magnam aliquam sinceri sanguinis copiam ex intestinis profuderant, & postea frigidas extremas partes haberent. Neque fallax periculi nota, abdomen tumidum, intentum, tractanti resistens. Spem fuisse in angusto, ostendebant fitis immodica; lingua arida, ac scabra, colore cinereo aut livido; aphthæ; singultus. Conclamatum autem omnino erat, si deglutire nihil possent,

possent, aut aquam foetidam ex ano redderent *.

Non deerant, qui, hoc morbo confecti, inciderent in lævitatem intestinorum, vix ulla medicina corrigendam. Plurimos, in iis senes in primis, diu moleste habuit fluxus alvi purulentus, exulceratis intestinis, ut videtur, ortus. Atque hi fere in ultimam corporis infirmitatem redacti, lenta morte minutatim absumebantur. Γῆρας δὲ δυσάλθες, καὶ ἐς ὠτειλὴν χρόνιον †.”

---

* Si singultus accedat, lethale; si angina, lethale; si vero accedat difficultas deglutendi, mortem imminuentem prænuntia adstantibus. G. Baglivì praxeos medicæ lib. 1.

† Aretæi Cappadocis cap. περὶ δυσεντερίης.

NEQUE

NEQUE animadversione indignum videtur, morbo per populum grassante, plurimos passim interea variis stomachi ventrisque vitiis laborasse, qui tamen Dysenterici haud plane evaserunt ; sed, post dejectiones aliquot biliosas, sponte sua, absque omni remediorum ope, plerumque convalescebant.

QUICUNQUE fructus aut æstivos, aut autumnales immodice assumpserant, vel nulla tentabantur Dysenteria, vel, si tentarentur, levissime ægrotabant. Quod quidem nullo modo prætermittendum videtur, cum plurimi scriptores in animum induxerint, morbum, de quo agitur, ipsis hisce fructibus ortum sæpe debuisse. Inde vero
nihil

nihil noxæ fuisse, testatur haud dubia experientiæ fides. Immo & ab aliis accepimus, eos etiam præsentī & sævienti morbo aliquando in remedium cessisse. Neque hercule ista curatio nova est, aut antiquioribus medicis incognita : cum Alexander Trallianus memoriæ tradiderit quosdam, suo tempore, damascenis, uvisque avide devoratis, celeriter fuisse ad sanitatem perductos. “ Οἶδα γάρ τινας δαμάσκηνα τραφέντας πλείονα, καὶ τελείως ἀποθεραπευθέντας, ἀβιάζως αὐτοῖς τῆς κόπρης διαχωρηθείσης· Καὶ ἄλλες δὲ σαφυλαῖς παμπόλλαις χρησαμένους *.”

PRONUM jam hinc ad remedia

---

* Vide Alexandri Tralliani lib. viii. pag. 458, edit. Basil.

transitum

transitum facturus quæ proponam, ejusmodi habenda sunt, non ut ea semper & in omni Dysenterico, sed plerumque & longe majori, quod aiunt, ex parte respondisse testis sim. Utcunque enim summi auctores alia atque alia, ad hunc morbum profligandum, tanquam sola ac specifica venditarint, id demum de quavis medendi methodo vere fatendum est, quod Celsus de arte ipsa conjecturali dixerit; “rationem ejus talem esse, ut, cum sæpius aliquando responderit, interdum tamen fallat.”

SANGUINIS detractionem super-
vacuam fore, medicis infedit diu
inveteravitque male fundata, male
ominata

ominata opinio. Id vero auxilium, inter initia, maxime signa aliqua inflammationis si adessent, nunquam alienum deprehendi. Iterari vero oporteret necne, non, nisi ex corporis habitu, & ex ratione vel adauctæ vel levatæ febris, colligendum. Firmis adhuc viribus, atque constanti ætate, intolerabilis aliquis dolor, aut effervescens febrilis æstus id præsidii genus nullo non morbi tempore flagitabat. Neque enim prudentis est ac circumspecti medici, timere ne imbecillum reddat ægrotantem, cum capitis res agatur.

VOMITU autem fere semper utendum erat; in his morbis perquam necessario, quos bilis concitaverit,

citaverit, Celso auctore. Inter ea vero medicamenta, quæ vomitus causa adhibentur, tartarum emeticum, aqua dilutum plurima, præstantissimum longe visum est. Mirum est sane, quantum inde materiæ flavæ ac viridis sursum egeri soleret, & quanto cum levamine ægrotantium. Nec nihil adjuvabat benignus ille, & per omnia æquabiliter membra diffusus, sudor, qui vomitum, hoc remedio evocatum, insequebatur. Radix quidem illa Brasiliensis, ipecacanha dicta, raro stimuli fatis ventriculo admoveere potuit. Opus visum est acriore aliquo medicamento; quod plenior vomitum sollicitaret, & quod colluvionem, intus residentem, concuteret valentius

lentius

lentius atque exturbaret. Haud equidem ignoro radicem eam “specificum & ferme infallibile remedium in fluxibus dysentericis *audire:” Nec me latet, nonnullos virtutem quandam in ea alexipharmacam agnovisse, qua scilicet veneno omni, & omni *malignitati* resistat. Nondum autem experientia edoctus sum, alia unquam ratione prodesse meram ipecacoanham, quam quia vomitum moveat. Etenim si, ut † Gulielmo Pisoni visum est, “vim quoque astringentivam post se relinquat,” omni-

---

* G. Baglivi praxeos medicæ lib. i. de diarrhœa & dysenteria.

† Gulielmi Pisonis de Indiæ utriusque re naturali & medica lib. ii. cap ix.

no, ob eam ipsam vim astrictivam, male convenit dysenteriae. Si vero (quæ est doctissimi † Freindi conjectura) “in hoc præcipue consistit egregia illa in dysentericis affectibus virtus, quod uberrimum sudorem excitare soleat;” hic etiam tartaro isti emetico cedat necesse est, quod fane hanc virtutem excitandi sudores, præ aliis vomendi in-

---

† Vide de febribus commentarios Joannis Freind, pag. 40.

Mihi fane videtur in ipecacoanhæ laudes nimis se effudisse Degnerus. “Præter effectum suum emeticum, simul adeo peculiare & specificum quid operatur, ut alia vomitoria eam non facile æquent, nec aliud, quod ejus in locum eodem cum effectū succedat, excogitari possit.” Degneri lib. citat. pag. 97.

strumentis,

strumentis, & sine rivali, possidet. Atque harum etiam laudum cumulus accedit, quod, re in ventriculo peracta, ad intestina plerumque descendat vis tartari emetici, & alvum insuper, cathartici ad instar valentissimi, resolvat. Profecto non est dubitandum, quin vitrum antimonii ceratum, in pharmacopœia Edinburgenfi descriptum, inde solummodo antidyfenterici nomen consecutum sit, quod vehementer & vomitu ventriculum, & alvum purgatione sollicitare soleat.

ETENIM in hac re nihil agitur, donec intestina ad naturalem habitum revertantur. Necesse igitur prorsus erat dejectionem quoquo modo moliri. Ea autem primo ex-

periri conveniebat, quibus proprium est ventrem invitare potius, quam cogere; & simul irritamentum illud, quo assidue vexantur intestina, diluere, temperare, demulcere: inter quæ infusum senæ, manna, tamarindus, & si qua sunt his similia, facile primas ferunt. Si vero in his parum sit auxilii; & neque alvi fæces naturales, nec dura illa corpuscula, *scybala* dicta, descendant, ad validiora medicamenta, & ante omnia, ad salem catharticum amarum (quo nihil fere quidpiam aut certius aut citius alvo moranti calcar addit) protinus transeundum. Rhabarbarum quidem, ut *cholerae* & *acrioribus quibuscunque humoribus evacuandis dicatum*, magnopere laudarunt medici quidam

dam recentiores, jure suo multi nominis. Sed (pace tantorum virorum) id remedii, inter morbi initia, ex toto condemnandum esse videtur. Præter enim id, quod vel effectus ejus levissimus, aut plane nullus sit; vel quod non, nisi tardiuscule, & impotenter, & fere cum augmento torminum atque inflationis officio suo fungatur; vis ea alvum contrahendi, qua pollet, tantum abest, ut laboranti opituletur, ut vix quidpiam magis possit esse inimicum. Et quidem nequeo quin suspicer, eos, qui auctores sunt, ut mercurius dulcis sublimatus rhabarbaro admistus detur, remedium dysenteriae tanto minus accommodatum conficere, quanto plus rhabarbari admisceatur. Lon-

ge vero minus illos confectari vellem, qui rhabarbaro nucem moschatam, cinnamomum, & alia aromata, hoc est oleum camino, adjiciunt; ea nimirum mente, si Diis placet, ut roborentur intestina, & ut *flatus* discutiantur. Intestinis enim inflammatione æstuantibus, eorum robori intempestive confutitur. Frustra autem in *flatibus* discutiendis operam conterimus; ipsa inflationis causa integra adhuc, aut etiam crescente.

PROFUIT etiam habuisse ea in memoria, quæ * Celsus præceperit; oportere nimirum “ ex inferi-

---

* A. Corn. Celsi de Medicina. lib. iv. cap. xv.

oribus partibus tepidum infundere vel ptisanæ cremorem, vel lac, vel adipem liquatam, vel medullam cervinam, vel oleum, vel aquam, in qua lini semen decoctum fit.”

Hæc, aut his similia, ano infusa, eum ad modum, qui facile sustineri posset, malum nonnullis tolerabilius reddebant. Neque vero est dissimulandum, non perpetuo, aut in omni ægrotante commode respondisse hoc remedium. Plurimi enim perpeti non poterant vel lenissima quæque, hisce partibus adhibita; quæ quidem ipsa hoc tormenti genus magis magisque exasperabant. Quod & a Baglivo animadversum video. “Clysteres, inquit, copiose præscripti, quandoque exacerbant morbum, & exul-

ceratis intestinorum fibris majorem
orgasum excitant. Dentur igitur
rarius & in parva copia.”

Visum est interea, dum hæc
agebantur, per intervalla tempo-
rum, ea adhibere remedia, quæ &
muci naturalis vice, aliquo saltem
modo, fungi posse viderentur, &
parti maxime laboranti succurrere:
de quo genere, emulsio amygdala-
rum, ovi album, amyllum, & mu-
cilago illa radicis Salab, etiam an-
tidysenterica a Degnero dicta, prin-
cipem locum obtinent. Nulla au-
tem res, declinante morbo, magis
adjuvabat, quam medicamenti cu-
linaris confectio, ex lacte bubulo
cum recenti adipe decocto, ali-
qua etiam amyli portione adjecta.

Id

Id quidem neque gustui infuave,
& fere sine aliqua stomachi noxa
liberaliter assumi poterat. Apud
incolas Hiberniæ aborigines, mos
est, a majoribus receptus, Dyfen-
tericis butyrum liquefactum, reme-
dium longo usu commendatum,
dare. Sunt & inter nostrates, qui
ejusdem cochleare unum aut alte-
rum, subinde assumptum, sibi, in
hoc morbo, feliciter cessasse testen-
tur *.

DIXERIT autem quisquam:
“ Cum succum papaveris, præsen-
tissimum

---

* Fama proditum fuisse, Ludovicum dy-
fenteriam epidemicam, in exercitu grassan-
tem, cera alba in lacte calido liquefacta, to-
tam extirpasse, memorat Degnerus. Tale
quoddam

tiffimum illud doloris lenimen, mortalibus ægris indulserit providens natura, prohibetne eum immitis atque immisericors medicina? Nunquis aufit istud remedii repudiare, quod sibi remediorum omnium primum putabat olim * Sydenhamus?" Equidem constanter affirmo, satius esse illud omnino non contingere,

---

quoddam medicamentum (addito saponis pauxillo, quo cera solubilior fieret) medicis castrensis, durante bello isto, quod nuper desæviit, ex usu fuisse, accepimus.

* Fatetur idem fieri posse, ut variæ enascantur Dysenteriarum species, ut sunt variolarum, & epidemicorum aliorum, diversis constitutionibus propriæ, & quæ proinde medendi methodum in aliquibus diversam sibi suo jure vendicent. Sydenhami opera universa, pag. 181, edit. Lug. Bat.

quam

quam primis diebus temere ingerere. Officium quidem est medici, ut celeriter & jucunde; sed, super omnia, ut tuto curet. Festinantem laudo; ita vero, ut non sit periculosa festinatio. Nollem equidem cubanti tortoris vicem exhibere; neque vero indolentiæ ejus eo usque consulere, ut non salus ipsa prima semper habeatur. Nollem suavia, in præsentia quæ sint, sectari; neque prospicere in longitudinem. Quorsum scilicet pertinet, pacisci cum hoste inducias (si tamen induciæ impetrari possint) breves illas, & infidas, & ipsa prælii contentione magis periculosas? Quorsum cinerem igni inducere, erupturo? Annon ex opio, iisque quæ alvum adstringunt, intempe-

tive

tive adhibitis, tympanitidem ortam vidimus? Neque unico exemplo comprobatum fuit, dysenteriam hanc, tam imperite tractatam, in epilepsiam, rheumatismum, pleuritidem abiisse. Morbus, certo certius, & in longum trahebatur, & expugnatu difficilior erat, quoties medicus remedia aliqua, ex papavereparata, prius propinabat, quam “ cibi digestio in stercoris veniret qualitatem*.” Ante id temporis, vel prorsus vitanda erant, vel parcissime saltem adhibenda; nec, nisi cum periculum esse videretur, ne æger, dolore ac vigiliis enectus, succumberet, si intervalla aliqua

---

* Cæl. Aurel. de morb. chron. lib. iv. cap. vi.

quietis conciliari non possent. Quemadmodum præcepit olim Alexander Trallianus, τέτοις ἔν πανυ κε-
 χρήσθαι ἐ συμβελεύω, δίχα πολλῆς ἀνάγκης*. Quam primum vero alvi excretio-
 nes naturali se more quodammodo haberent, jam tandem laudanum illud Sydenhami non modo tutum

---

* Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀπειρῶν Ἱατρῶν, αὐτίκα κατ' ἀρχὰς τῆ πάθης, τροχισκὲς, ἢ ἀντίδοτα διὰ ὀπίε, ἢ ὑοσκυάμω, ἢ μηκωνίω μέλανος, ἢ μανδραγόρας δίδοναι τολμῶσι, τῷ ὕπνῳ ἐπω-
 δυνίαν παρῴνεδαι φάσκοντες· σφάλλονται δὲ, ὀρῶντες τῆς νοσῆντας, προσληφθείσης πόσεως, ἔλην νύκτα ὑπνεῖν, καὶ τὴν γαστέρα ἀνατέλλεσθαι· τῆς δὲ ἡμέρας ἀναελλομένης, σπερδὴ μάταιος καὶ λαμβάνεται· τοιαῦτα γὰρ φάρμακα, τῆς χυμῆς εἰς ἓν ἀθροίζοντα, ἀδιαλείπτως ἐκκρίνει, καὶ τὴν κεφαλὴν βαρύνοντα, καὶ τὰς δυνάμεις βλάπτοντα, τὴν κοιλίαν πλέον ρευμαλίζειν ποιεῖ, καὶ ἀνορεξίαν μείζονα ἐπιφέρει. Alex. Trall. lib. viii. p. 444. edit. Basil.

fuisse

fuisse confiteor, sed etiam aliquando, ad consummandam curationem, magnopere necessarium contendo.

Ac nec illud quidem alienum, cataplasmata calida, quæ molliunt, super ventrem imponere, & fomenta adhibere tum humida, tum sicca. Cum itaque balneum tepidum in calculo renum, & in colica (cui sane propinqua quædam cognatio est dysenteriae) tam præsens esse remedium deprehendatur, si quid & in hoc affectu valere posset, semel periculum fecimus. Experimentum autem feliciter atque ex voto cessit. Ægrotanti, quem, per universam hebdomadam, male habuerat dysenteria, in aquam demisso,

misso, dolor illico omnis conqui-
evit: alvus large resoluta est: fa-
cilis inde ad bonam valetudinem
recurfus.

QUOD ad rationem victus perti-
net (cujus quidem rei paulo sub-
tilior observatio multum admodum
tum in aliis corporis morbis, tum
in hoc adprime utilis est) is tenuis
esse debebat, & levissimæ materiæ;
præcipue ex iis, quæ emolliunt,
quæque intus haud facile corrum-
puntur. Oportebat igitur carnem
omnino omnem cibo subtrahere;
&, primis diebus, ne jus aliquod vel
e pullis indulgere. Sorbitionibus
utendum erat ptisanæ, vel alicæ,
vel oryzæ, omnibusque quotquot
ex

ex * lacte comparari solent; eo quod lac mitissimum alimenti genus præstet, quodque ventrem emolliat simul ac liquet. Nec minimum laudis merebatur † serum illud lactis vulgare (cui sane multum antiqui medici tribuerunt) neutiquam certe contemnendum, quod parabile sit, & vilis pretii; cum,

---

* Diocles in libris, quos de passionibus, atque causis, & curationibus scripsit, lac ordinat cum melle bibendum, ventrem provocans in fluorem. Item utitur ptisana cum adipe forbenda. Praxagoras statuit ventrem deducendum peplio & lacte plurimo, cum mulso—& aqua falsa, & succo betæ, & oleo cum mulso. Offert farinam cum lacte coctam, quæ indigestibilis probatur: Sic etiam tritici ptisanam cum cantabro. Cæl. Aurel. loc. citat.

† Solo sero lactis Dysenterias sæpissime profligavi.

cum, misturis medicamentorum quibuscunque palmam aliquando præripiat. Etenim corruptæ miscuisse novam & sinceram materiam proderat. Proderat (ut loquar cum Sydenhamo) hoc lenissimo liquore, morbum tanquam diluvio submergere.

PERSÆPE accidebat, ut, morbo

---

fligavi. Multi auctores pro magno secreto habent hoc remedium in dysenteriis. G. Baglivi praxeos med. lib. i.

Cum, an. 1726, hic & in vicinis urbibus, maxime Altenburgi, sæviret dysenteria, qua multi perierunt; ipsi rustici, spretis omnibus pharmaceuticis, quæ maxima ex parte erant calidiora, fero lactis, item lacte ebutyrato per totum morbi decursum utebantur, & præ aliis felicissime evaserunt. F. Hoffmanni med. rat. syst. tom. iv. sect. ii. cap. vii.

F

jam

jam fatifcente, inteftinum rectum crudeli admodum tenefmo cruciaretur. Id autem mali fua fpon-
te, velut fluctus poft tempeftatem, fubfidebat. “Tolerandum itaque erat ægroto, donec revocari poffent vires; quibus redeuntibus, pari paffu proripiebat fe hoc tenefmi fymptoma*.”

Si in ullo corporis affectu alicujus pretii habeatur illud Celfi præceptum, “in conclavi quam maximo æger cubare debet, quo multum & purum aërem trahere poffit,” in hoc certe habendum erat vel maximi. Neque minus con-

---

* Sydenhami opera univerfa, p. 189: edit. Lug. Bat.

veniebat sedulo operam dare, ut in omni re, munditiæ, quantum fieri potuit, exquisitæ studeretur. Id quidem tum cubanti salutare, tum etiam ministris magnopere necessarium. Quanquam enim in ædibus civium locupletiorum raro propagari visa sit hæc nostra dysenteria, longe alia tamen, & miserior fors erat immundæ paupertati; neque omnino dubitandum, quin, in infimis de plebe familiis, disseminaretur contagio, & pestilentiae ritu, ab alio corpore ad aliud transfiret.

UBI jam esse in tuto videbantur omnia, præcipue verendum tamen erat, ne in eundem morbum de-
nuo reciderent incauti nimis & improvidi, & fiducia secundæ valetu-

dinis abusi. Diu igitur vitare oportebat destillationes, & cruditates : Diu assumendi cibi faciles, & qui ventriculo simplices federent. Tarde enim confirmabantur intestina ; nec facile erat morbum, reliquiis suis pertinaciter inhærentem, funditus penitusque elidere. Aqua, in qua lignum campechense incocum fuerat, convalescentibus salutare erat præsidium *. Cortex peruvianus, nisi intestinis jam ad aliquam firmitatem restitutis, adeo nihil proficiebat, ut aliquando multum etiam malo adjiceret : eo autem opportune dato nihil prius, aut ad refectionem corporis effica-

---

* Cortex Guianeus, simarouba, haud, ullo morbi tempore, medicorum votis respondit.

cus. Equo vehi plurimis pro remedio erat.

INEUNTE mense Octobri, An. M.DCC.LXII, cadaver hominis dysenteria extincti secuit vir & ingenio & modestia singulari, Gulielmus Hewson, celeberrimo Huntero nostro in re anatomica socius atque adjutor. Ille hæc, a se animadversa, mecum humanissime communicavit; quæ, cum ad penitiorem morbi cognitionem adprime faciant, lectori minime sunt invidenda.

“INTESTINIS, inquit vir diligens & acutus, conspectui subjectis, eorum parietes mole admodum auctos percepi; aliquibus etiam in

locis coarctatos. Ea cum forfice sursum versus aperueram, facies interior recti, coli, & cæci, & particulæ etiam alicujus extremi ilæi livida visa est, intestinum sphacelo corruptum haud male referens. Istam vero livoris speciem haud aliud induxerat, quam mucus quidam intestinis hisce ubique illitus, aterrimo colore, sanguinique omnino similis, qui, e vena diutius emissus, jam prorsus computruerit. Inquisitione diligentius facta, faciem eam intestinorum interiorum ingenti tuberculorum numero obsessam vidi; quæ pustulis quidem variorum magis inter se inæqualia fuerunt, ad cætera vero haud multum absimilia. Muco penitus absterfo, nulla membrana, superficiem

ciem quæ tegeret, inventa est. Hæc tubercula digitis quoties pressi, ex iis pauxillulum quiddam liquoris cruenti exudavit. Incidens, solida ea inveni : et primo quidem aliqua mihi oborta est suspicio, ea non alia fuisse, quam corpuscula fungosa ex ulceribus quibusdam oriunda. Sed cum statuissem eorum naturam quanta possem diligentia investigare, nihil tandem explorati de re perdifficili atque obscura ausus sum satis decernere. Tunica illa intestini, quæ a peritonæo oritur, & altera illa, muscularis dicta, solito quidem crassiores, integræ tamen inventæ sunt. Tunica cellularis & villosa adeo inter se confusæ fuerunt, adeoque densatæ vi inflammationis, ut utrum a cel-

lulari tunica (interna scilicet prius destructa) ortum duxerint hæc tubercula ; an ea tunicæ villosæ solummodo concretiones extiterint, omnino incertus hæserim.

ANIMADVERSUM est tubercula per omnem internam superficiem crassiorum intestinorum minime æquali ratione sparsa fuisse ; in altera parte plura, in altera pauciora inventa.

IN crassioribus intestinis nihil stercoreis fuit. Quod ad intestina tenuia pertinet, & ad alia viscera abdominis ; ea quidem nihil præter naturam conspectui nostro obtulerunt.

PARTICULA extremi coli, aqua diu macerata, albissima tandem facta est, perinde ac si perfecta ei sanitas contigisset. Neque enim solum mucus ater ille, sed etiam sanguis universus, quicumque aut in vasis, aut in spatio, partibus interjecto, hæserat, omnino ablutus est. Atrum itaque illum mucii colorem, neutiquam ex sphacelo ortum fuisse, satis hoc argumento opinor patere. Particula extremi coli memorata, in museo anatomico Hunteriano asservatur.

HAUD longo temporis intervallo, viri generosi, eodem morbo extincti, cadaver secui: huic autem operi interfuit medicus doctissimus, Joannes Pringle. In hoc corpore,
crassiora

crassiora intestina prope eadem omnia, quæ in altera historia fufius descripsi, repræsentarunt. Hic vero tubercula non tam sibi invicem contigua, & etiam pauciora invenimus. Neque adeo evidenter patuit, eorum superficiei nullam obductam fuisse membranam. In cæteris, quantum pertinuit ad intestina, alterius alteri cadaveri similitudo fuit absoluta.”

CORONIDEM huic, quicquid est operis, imponent literæ, quas ad me, de hac ipsa re, dederit vir, ingenii laude inter primos florens, Charltonus Wollaston. Ille nuperrime II cadaverum dysentericorum alvum secuit; laudabili eo consilio, ut, quæ præcipue morbi sedes esset, quænam viscerum partes

tes vestigia ejus impressa retinerent, certio-rem se faceret. Cumque omnia, a se animadversa, mecum humaniter communicaverit, eadem publici juris lubenter facio, & harum rerum studiosis expendenda in manus trado.

GEORGIO

GEORGIO BAKER, M. D.

CHARLTONUS WOLLASTON

S.

* **C**UM te, vir amicissime, de
dysenteria epidemica, quæ
Londini anno M. DCC. LXII sæ-
viit, commentarium conficere in-
tellexerim; rem nec tibi ingratam,
nec

---

* Auctor hujusce epistolæ plura mihi de
hac materie, pro sua humanitate, pollicitus
fuerat. Sed illum, hæc assidue meditantem,
in ipso ætatis flore acerba mors abripuit. Do-
let profecto meminisse quantum inde detri-
menti

nec a vitæ meæ instituto alienam, me facturum opinatus sum, si tibi impertirem quid mihi de sede dysentericiæ anatomia nuperrime patefecerit; duorum nautarum dysentericorum cadavera dum inciderem. Eo lubentius ad hanc opellam me accinxi, quod non multæ editæ sint observationes, a cadaveribus eorum, qui huic morbo succubuerunt, desumptæ; & quod probabile hinc videatur, dysentericiæ epidemicæ Londinensis eandem omnino fuisse

---

menti acceperit res medica. Raro equidem in ullo Homine, quam in isto, ingenium aut avidum magis bonarum artium, aut magis capax; raro in excolenda medicina constantiorem industriam; candidiorem animam haud unquam novi.

naturam,

naturam, ac illius, quæ tot nautas, & milites quotannis tollit. In his enim nautis (qui e navi oneraria, in qua morbus diutius jam sævierat, ad nosocomium nostrum delati sunt) eadem aderat contractio intestini coli, & recti, idem morbus tunicæ internæ villosæ horum intestinorum, eadem tubercula fungosa, ac in iis cadaveribus, quæ secuit Hewsonus noster.

EORUM alter (annos circiter quadraginta natus) morbo jam per sesquimenfem implicitus fuerat. Diarrhœa incruenta primo correptus est; nullo comitante dolore, nullo tenesmo. Quum per aliquot jam dies durasset diarrhœa, dolor ortus est inter umbilicum & ossa pubis.

pubis. Ex eo tempore perpetua erat dejiciendi cupiditas, cum summo cruciatu in intestino recto; merus vero sanguis, aut mucus, alvo redditus. Per integrum mensem his malis conflictato, corpus perquam imbecillum factum est. Cum ad nos delatus esset, pulsus vix sentiri potuit; lingua quam maxime arida; dentes, & labia, humore nigro inhærente deturpata; manus frigidæ. Denique post quinque dies mortem obiit.

MORTUI cadaver secuimus. In membrana cellulari, ut & in omento, vix quidpiam adipis invenimus. Intestina tenuia morbo parum affecta; nisi quod tunica externa magis rubra quam ex consuetudine

fuetudine fuerit, & hic illic colore nigro imbuta. Intestinum tamen vix gangræna correptum, aut faltetm vix minus firmum vifum eft, quam pars ifta intestini, ubi color non mutatus perftiterat. In intestino jejuno (decem circiter pollices infra duodenum) insignis fuit intestini, quod dicimus, intus-fufceptio: nulla tamen ibi inflammationis, aut gangrænæ nota. Nihil omnino sanguinis, aut muci sanguinei, in intestinis tenuibus. Pars ima intestini ilei inflammationis signa magis evidentia exhibuit. Tunica interna villofa quam maxime rubra: tunica autem externa nigerrima. Intestinum cæcum aëre distentum. Colon vero totum & rectum mire contractum; adeo ut
 vel

vel hujus vel illius intestini diame-
 ternusquam tres quartas partes pol-
 licis æquaverit; quibusdam in locis
 etiam in minorem molem contrac-
 ta. Tunica externa albissima. In-
 testino colo & recto e corpore ex-
 cis, & secundum longitudinem
 sectis, in conspectum venit tunica
 interna villosa, mucosanguineo
 obducta: hoc mucosanguine deter-
 so, in tunica villosa non leves mor-
 bi notas invenimus: tota enim
 referta fuit tuberculis; hinc rotun-
 dis, parvulis, rubris; inde latis,
 fungosis, eminentibus; quæ visa
 sunt conflare ex tuberculis quam-
 plurimis parvulis, in eminentiam
 unam fungosam cœuntibus. In-
 ter hæc tubercula pars quædam tu-
 nicæ villosæ sanam quibusdam in

locis sese obtulit. Præter hæc tubercula rubra, maculas quasdam vidimus parvulas, rotundas, nigras, petechiis illis, inter exanthemata variolosa aliquando observatis, simillimas. Totum intestinum rectum, & pars ima intestini coli, tuberculis hisce rubris abundarunt; at nullas ibi maculas nigras vidi: per reliquam vero partem intestini coli, & tubercula rubra fungosa, & maculas nigras, huc illuc sparsas. Icones duas subjeci huic epistolæ, ut res, fortassis obscura, nec quidem verbis facile describenda, inde dilucidior reddatur. In Tab. I. depingitur portio intestini recti discissi, & quasi inversi; ut tubercula, tunicam internam villosam obsidentia, magis manifesta sint.

sint. In Tab. II. portio intestini coli discissi depingitur; ut maculæ nigræ, inter tubercula dispersæ, sub oculis pateant. Portio hæc intestini e media parte transversæ flexuræ coli dissecta fuit. Intestinum & hoc & illud in museo Hunteriano servatur. In aliis locis intestini coli, nec maculæ nigræ, nec tubercula fungosa adeo crebra apparuerunt. Nihil omnino stercoreis, scybala nulla in toto tubo intestinali inventa sunt: æger tamen bi-duo ante mortem, postquam pauxillum salis cathartici assumpsisset, stercus aliquod, muco & sanguine commistum dejecerat. Hepar magnum, & ima pars ejus, intestino colo proxima, colore nigro fuit; parti tamen interiori hepatis natu-

ralis color. Vesica fellis quam maxime turgida, bile repleta, at coloris flavi, oleosi; oleum olivarum, aut albumen ovi, cum pauxillo vitelli commistum, potius quam bilem cysticam referente. Juvenis quidam, qui huic sectioni affuit, bilis tantillum delibare ausus, eam saporis omnino dulcis deprehendit. Cætera omnia viscera abdominalia sana reperta sunt; nisi quod mesenterium coloris nimium rubri videretur, & adipe omnino vacuum. Sanguis in vena cava fluidus, & coloris nigerrimi.

ALTER nauta, quum morbo jam per unum & viginti dies laborasset, ad nos delatus est. Ætas hujus hominis vix quinquagesimum annum

num excefferat. Ille, jam per aliquot dies febre detentus, forte fortuna in mare delapfus eft; & diu nando ægre fe incolumem præftitit. Ea ipfa nocte qua id acciderat, dolore fummo in abdomine correptus fuit, & febre: inde dyfentericus evafit. Multum & fanguinis, & muci dejecit; ftercoris omnino nihil. Perpetua autem fuit defidendi cupiditas, dolorque in ano. De angore etiam fummo conqueftus eft in medio dorfo, & ad regionem ventriculi; ut & de dolore in vefica urinaria. Urinam fcilicet fanguine tinctam per aliquot jam menses reddiderat. Septimo die poftquam in nofocomium venerat, periit. Per triduum jam ex toto

discussus fuerat dolor; pulsus tamen tremulus, & abdomen tumidum, & intentum, viscera gangræna correpta fuisse, haud fallaci testimonio indicaverant.

MORTUI cadaver die sequenti secui-
 cuimus. Intestina crassa adeo spha-
 celata fuere, ut ex odore inde orto,
 vix potuerimus subtiliorem obser-
 vationem sectioni anatomicæ adhi-
 bere. Intestina tenuia omnino il-
 læsa invenimus; nullæ aderant ma-
 culæ nigræ, inflammationis nul-
 læ notæ. Intestinum cæcum aëre
 distentum fuit: coli quoque flex-
 ura transversa distenta, & spha-
 celo adeo exesa, ut per foramina
 quatuor, vel quinque, lata, ma-
 teria fusca, gangrænosa, odore
 teterrimo,

teterrimo, cum fæcibus alvinis commista, in cavum abdominis effluxisset. Tota hæc coli pars hepatis, lieni, & ventriculo connexa, & gangræna penitus corrupta fuit: unde factum est, ut neque intestinum e cadavere eximere, neque tunicam internam in hac parte accuratius contemplari, liceret. Partem reliquam coli, sicut in altero cadavere, arcte contractam invenimus; ut & rectum; tunicam externam albam; tunicam quoque internam villosam, muco sanguineo obductam. Tubercula fungosa visa sunt; at non adeo crebra, neque adeo lata, aut alta, ac in altero cadavere. Maculas nigras nullas vidimus.

HEPAR omnino sanum fuit; ut & cystis fellea, & bilis ipsa. Vesica urinaria magna, & durior solito; præcipue pars ejus posterior, recto contigua; ubi tumor scirrhosus inventus est, ovum gallinaeum magnitudine æquans. Nullus calculus vel in vesica, vel in ureteribus, vel in renibus: quod notatu dignum mihi visum est; miser enim, ut supra monui, sanguinem cum urina per menses aliquot reddiderat. Vale.

Dabam Londini, Prid. Kal.
Jan. M.DCC.LXIV.

DE
AFFECTIBUS ANIMI

ET

MORBIS inde Oriundis
PRÆLECTIO ACADEMICA

HABITA

CANTABRIGIÆ

IN

SCHOLIS PUBLICIS

A. D. MDCCLV.

DE

AFFECTIBUS ANIMI

ET

MORBIS inde Oriundis.

ETSI in arte medicinali excolenda, operam curamque haud mediocrem impenderit omnis fere seculorum omnium industria; recentioribusque. laus sit hæreditatem, a majoribus traditam, eruditione sua, atque inventis amplificasse; medicis tamen hodiernis nequaquam gloriandum est, artem suam consummatam undique, omnibusque esse numeris absolutam; sed

sed dolenda potius medicinæ fortuna, quæ, cum filios habuerit tali ingenio præditos, post tam diuturnos exantlatos labores, ad certam scientiæ stabilitatem nondum increverit. Unde autem id mali profluxisse dicam, nisi ex ipsa hominis natura nullo humani ingenii acumine penitus exploranda; non certa aliqua ac uniformi regula se patiente contineri, aut perpetua fere ulla recipiente præcepta? Undenam profluxisse dicam, nisi ex causa, quæ, teste divino Platone, Græcis olim medicis obfuit, quo minus illi veram morborum indolem investigare possent, atque eruere? Τῷτο καὶ αἰτίον εἶη τῷ διαφύγειν τὰς παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἰατρὰς τὰ πολλὰ νοσήματα, ὅτι τὸ ὅλον ἀγνοοῖεν, ἃ δέοι τὴν ἐπιμελείαν ποιῆσθαι. ἃ μὴ

ἔμὴ καλῶς ἔχοντος, ἀδύνατον εἶη τὸ μέρος εὖ
ἔχειν.

QUADANTENUS tamen prodiisse
prædicabile est aliquod, ac præ se
ferendum, si ultra progredi non
detur. Ad interiores fabricæ hu-
manæ recessus cultro anatomico
patefacta est via: detecta sunt vas-
cula incognita olim, et inaudita:
de structura, usuque viscerum cer-
ti aliquod satisque explorati cog-
nitum est, atque perceptum: et
de dira illa, quæ hominum ani-
mos invaserat, fingendi & opinan-
di libidine tandem, pæne dixerim,
triumphatum. Neque ii minimum
meruerunt laudis, qui vim corpo-
rum naturalium latentem per ig-
nes

nes elicere, et nova inde rerum miracula promere sunt conati. Quorum alii ad rem privatam, magis quam medicam, attenti, pro iis, quibus avide inhiarunt, divitiis, tennes sine corpore formas amplexi sunt, et evanida lucri simulacra. Alii tam præcipitis fuerunt, ac vehementis ingenii, ut, torrentium ad instar peruvianorum, pretiosum auri, quo quidem abundarunt, metallum, non nisi cum viliori arena, ac luto una commistum devolverent. Utrisque autem commune medicinæ ærarium locupletasse contigit. Neque fas est fane ut ii illaudati abeant, qui humanum corpus iisdem omnino legibus, quibus paret tota mundi universitas, subiectum

tum voluere. Sed et hi, cæteri-
 que fere omnes in hunc lapidem
 impegerunt, quod medicinam in
 unius corporis cognitione, non
 hominis, ex animo pariter ac
 corpore conflati, versari credide-
 rint. Fieri autem omnino non
 potest, quin ars medica manca sit
 ac debilis, quæ varias corporis pro-
 prietates exploret, mentis vero rati-
 ones negligat omnino ignoretque.
 Neminem enim, ne rudiorum qui-
 dem hominum, latet, quanta sit
 animi sui vis, qualis dominatio et
 imperium; quos motus, quas tur-
 bas intra se concitet: quot de-
 nique quibusque modis hoc suum
 vexare soleat ac concutere domici-
 lium inquietus incola.

Nam

Nam quatitur sanguis, nam viscera persentiscunt

Omnia ; postremo datur ossibus, atque medullis,

Sive voluptas est, sive est contrarius ardor.

Quod si illi, quibus teneri adolescentium animi traduntur, ad virtutem præceptis institutisque erudiendi, corpora etiam & vires pupillorum, & varia eorum temperamenta intueri aliquatenus debeant & inspicere ; si Plato, si Pythagoras, aliique, non mediocres viri, partem non minimam disciplinæ suæ in diætæ regulis constituendis collocarint ; haud dispar sane ratio exadversum exigit, ut quibus officium est morbos corporis tam avertere futuros, quam præsentis tollere, ii etiam quid animus, præses ille & quasi naturæ Deus humanæ, facere

facere ac pati possit, sedulo contem-
plentur. Profecto, nisi hujus eti-
tiam partis essentialis, quæ dicitur,
debita habeatur ratio, perit pror-
sus anatomix, chemixque, et si
qua alia est ars medicinæ adjutrix
et administra, irritus omnis labor;
et tum de mechanica, tum de om-
ni secta medici oleum operamque
suam miserrime abutuntur, et id
tantum intelligendo faciunt, ut ni-
hilintelligent. Necvero interea me-
dicolitem quisintenderit, tanquam
in alienam messem falcem impro-
bus immittat; cum quæ philoso-
phorum esse propria videntur, ea
etiam ad se transferat, artique suæ
accommodet; id enim ut faciat
medicinæ parens Hippocrates sua

H

olim

olim auctoritate comprobatum dedit. Δεῖ δὲ μετὰγειν τὴν σοφίην εἰς ἱη-
τρικὴν, καὶ τὴν ἱητρικὴν εἰς σοφίην.

QUÆ cum ita sint, Viri Acade-
mici, rem me tractaturum fore non
minus jucundam vobis auditu, quam
usu et fructu salutarem spero, si
præcepta philosophiæ (illud *Ψυχῆς*
Ἰατρῆον) quantum non modo ad vi-
vendum bene, sed etiam ad bene
valendum conferant; et quantum
puræ sinceræque sanitatis eorum
corporibus accrescat, qui animos
norunt regere, cursim vobis revo-
cavero in memoriam. Recognos-
cetis autem mecum lubenter, qui
fructus ex his studiis vestris capian-
tur, cum eadem, quæ adolescenti-
am

am alunt, quæ ornant senectutem, faciant simul ut alteri bona valetudo contingat; alteri lenior meliorque indies fiat, et, ut tota proinde vita, placidissimi fluminis ritu, intra alveum suum cum pace, et cum dignitate delabatur. Lucianum certe in hac re testem habemus locupletissimum, qui hominibus maxime longævis sapientiæ filios annumerat. Plutarchus, et ipse philosophus, plurimos commemorat, et eos quidem magnos atque nobiles viros, qui, ope philosophiæ suæ, vitam ac mores spectantis, ex malo corporis habitu, et ex tenui, aut nulla potius valetudine, spatium sibi vitæ longissimum prorogarint; quos scilicet nec metus convellere potuerint, nec ægritudines exedere, nec languidæ

liquefacere voluptates. Quid Democritum, Parmenidemque memorem ; quid Gorgiam, ac Protagoram, qui huic pulcherrimæ vitæ duci ac magistræ acceptum retulere, quod non modo metam senectutis extremam attigerint ; sed, quod majus est, (cum non sit vivere, sed valere, vita) ad finem longi itineris nec fracti viribus, nec tædiis viarum lassī pervenerint ?

Non temere igitur ab ultima vetustate, et ab ipsis adeo tum philosophiæ, tum medendi scientiæ incunabulis, hanc illius sociam haberi solitam esse, principesque sapientiæ professores (Pythagoram dico, et Empedoclem, et Democritum) medicinam etiam exercuisse accepimus :

accepimus: neque ob hanc causam
solummodo, quam ponit Celsus,
“ quod medicinam illi maxime re-
“ quirerent, qui corporum suorum
“ robora inquieta cogitatione, noc-
“ turnisque vigiliis minuissent:”
fas est enim existimare viros soler-
tes, in mente contemplanda diu
multumque versatos, probe intel-
lexisse quam arcto vinculo, quam
apta conglutinatione illa cum cor-
pore cohæreret; nec potuisse fieri,
ut laboraret illa, quin hoc pariter
ægresceret; nec ut hoc ægrotaret,
quin illa simul in consortium mor-
bi, ac societatem traheretur. Ex
horum ignoratione fit, ut, in cu-
randis morbis, plurima toties in-
cassum trepidet officiosa sedulitas,
et multa intempestive agendo, agat

nihil. Quotiescunque enim in culpa est animus, quorsum stomacho (Dii boni!) ingeritur medicamentorum illa omnis, ex singulis fere elementis collecta undiquaque farrago; quæ profecto crumenam prius ægrotantis, quam morbum sunt exhaustura? Optimum fane jam medicamentum est, a medicamentis prorsus abstinere. Neque enim papaver somno perfusum, succusve mandragoræ fabulosus, aut celebre illud, qualecunque demum fuerit, Homeri pharmacum,

Νήπενθές τ', ἄχολόν τε, κακῶν τ' ἐπί-
ληθον ἀπάντων,

miseros animi ægrotantis tumultus
demulcere poterit, aut dulcem so-
porem

porem elaborare : nec facile per remedia cardiaca, aut analeptica, aut quocunque alio titulo nobilia, redibit illi vivus color, et corpus succi plenum, quem exsanguem jam, macieque confectum, et quasi alterum apud Inferos Tityum,

———— in amore jacentem

Dilacerant volucres, atque exest anxius angor,

Aut alia quavis scindunt cuppedine curæ.

In hujusmodi morbis eliminandis propinanda est non Galeni aliqua, sed e Socraticis chartis petita medicina; non illa e pharmacopolarum officinis, sed e scholis sapientium haurienda. Neque enim tam fuit hominum generi infensa, atque inimica natura, ut corpori-

bus tot res salutare, animis nullam
 subministraverit : nec temere dic-
 tum fuit illud Cöi Senis apoph-
 thegma, “ Ἰητρὲς φιλόσοφος ἰσόθεος,”
 aut nobile illud Horatii effatum,

Sunt verba, & voces, quibus hunc lenire dolorem

Possis, & magnam morbi deponere partem.

QUAMVIS vero animi affectus,
 rectæ rationis fræna recusantes, et
 inconsiderato impetu elati, non fo-
 ris solum seditiones pariant, sed
 in viscera nostra intestini debac-
 chentur; errat plurimum severa ni-
 mis eorum philosophia, qui eos
 non tam moderandos esse, quam
 delendos contendunt; nec cir-
 cumcidi debere, & comprimi, sed
 extrahi stirpitus, et toto pectore
 evelli.

evelli. Non enim nullo, sed optimo supremi rerum conditoris consilio, qui frustra molitur nihil, fabricæ illi humanæ inferuntur : qui quidem, quoties nobis parent, auræ cujusdam similes esse videntur a puppi leniter surgentis, quæ cœlum reficit, ac moderatur, facitque ut per tranquillum vitæ æquor tuto jucundeque cursum instituamus : Ubi autem imperium nacti sunt, rectore quasi amisso, per undas temere volvimur, vento cuilibet ludibrium debituri.

Quod ad modum attinet, quo mens ita in toto corpore dominetur, tum demum ille sensibus nostris demonstrabitur, cum intimam animæ naturam explorare, legemque

que perspicere dabitur, qua mortale æterno, extensum inextenso coëat; quonam hæc fœdere

Diversis ita principiis ab origine prima

Inter se fiant conforti prædita vita.

Latent profecto ista, ac latebunt omnia crassa occultata nocte, & tenebris circumfusa; ita ut nulla tanta sit acies humani ingenii, quæ penetrare in animam, qualique coalescat connubio, & per membra passim didatur, vel conjectura assequi possit. Nec vero hoc mirabile quiddam, aut dolendum videatur, cum corpora etiam nostra licet secare, aperire, ac mille modis dividere & dispertiri possimus, quæ tamen sit intima fibrarum constructio,

tio, oculis etiam ipsis subjectarum, scire non detur? Itaque quæstionem hanc perobscuram, de qua tam variae sunt doctissimorum hominum, tamque discrepantes sententiæ, fico nobis pede, atque intactam prætervectis, ad ea, quæ facile deprehendi possunt, animos et orationem convertere operæ pretium erit, nec injucundus labor.

INTER cæteros humani animi affectus IRACUNDIA fere dominatur maxime, a veteribus idcirco medicis parva febris, ac brevis epilepsia dicta: quæ quidem quantum in homine turbarum excitet, magis in promptu est ex pictorum laboribus, aut poëtarum depro-
mere, quam singula ista lenta
oratione

oratione enarrare, quæ tam fluidæ, quam solidæ corporis partes momento temporis patiantur. “Ut
 “scias,” inquit Seneca, “non esse
 “fanos, quos ira possidet, ipsum in-
 “tuere habitum.” Nihil protinus in
 toto corpore est sui simile; in men-
 te nihil sui potens. Alius omni-
 no vultus, alius color, alius mem-
 brorum gestus, injussi musculorum
 motus, tremores non coërcendi,
 cordis arteriarumque pulsus non
 naturales, alimenti coctio, nutri-
 menti distributio, humorum circu-
 itus, secernenda atque excernenda
 omnia, universa denique hominis
 confusa temere, ac turbata compa-
 ges. Ubi enim, ita ut fit, omnis
 fere sanguinis moles e venis ad au-
 riculam dextram præceps confluit,
 adeo

adeo ut cor opprimatur quasi oneri sustinendo impar; inde sequitur palpitatio, et gravis illa, nec facile quidem describenda, nedum toleranda, anxietas. Simul etiam spiritus creber ducitur, atque anhelus: Quod ni fieret, pulmonum arteriis continuo sanguine turgentibus, spatio temporis perquam exiguo, de vita actum esset atque conclamatum. Quid enim Sulla (si Valerio fides sit habenda) dum impotenti iracundiæ æstu extra se abreptus est? Nonne multo alieno sanguine effuso, erogavit ultimo et suum? Puteolis enim ardens indignatione, quod Granius, princeps ejus coloniæ, pecuniam ad refectionem Capitolii cunctantius daret, spiritum cruore et minis mistum

tum evomuit ; ut Sulla prior extinctus fuerit, quam Sullæ iracundia.

PORRO glandulæ, quotquot sunt, salivales haud parum laborant : unde oritur fitis illa vehemens, nec facile restinguenda ; fauces asperæ ; et lingua, tanquam febre ardentis, arida.

UNDE vero hæc tanta homini mutatio, ut non cognoscas eundem esse ? Unde, nisi a membranis, vasculisque spasmo contractis, qui sanguinem ad superiora agit, et eadem simul vi prohibet ne in alveos suos vitale flumen revolvatur ? Hinc facile quidem fit, ut arteriolæ plexus choroeidæi perrumpan-
tur ;

tur; unde apoplexia, quæ audit sanguinea. Hinc in meningibus cerebri inflammatio, cephalalgia, vertigo, phrenitis.

LICET vero hæc animi perturbatio in superioribus hisce regionibus has tragædias moveat, ita ut illic exhauriri prorsus credideris virus ejus omne, omnemque nocendi vim; latius tamen in ventriculum, et in viscera abdominis universa sævit intestina calamitas. Ventriculum in hoc communi tumultu laborare, mirabitur nemo, qui ex anatomia didicit quam exquisito sit ille sensu præditus; quot illi nervorum propagines inferviant; quam longæ eorum ambages, quam infiniti atque involuti implexus.

implexus. Inter medicas Tulpæ historias, exemplum est volvuli ex iracundia orti, mirum, si quod aliud, ac memorabile. Ductus hepatis biliarios inde affici, res est tam vulgaris, ac populari usu comprobata, ut, in idiomate romano, bilem movere, ac iracundiam, perinde sonet. Canalibus enim hoc spasmus constrictis, idem fit quod dolori interdum colico, aut ictibus viperarum supervenit, ut in quascunque corporis partes diffundatur flavus humor; unde urina bile tincta, oris amarities, et molestus quidam ad scrobiculum cordis dolor; aut præceps deferatur in intestina; unde nausea, vomitiones, alvi fluxus, febres biliosæ. Deficeret prius et dies, et patientia

tia

tia vestra, quam sermone complecti possem quas musculorum paralyfes ; quas narium, pulmonis, uterique hæmorrhagias soleant excitare hi motus animorum ; quam sint illi hystericeis, quam puerperis præcipue reformidandi.

IN venenis, ea principem sibi locum vendicant, quæ a regno, quod aiunt, animali proveniunt: et constat eo nocentiora esse animalia, quo calidioris temperamenti sunt, et quo irasci facilia. Eadem illa, quæ in Asia, Italia, atque Sicilia tanto sunt incolis terrori, sub frigidioris cœli tractu adeo solent mitescere, ut non amplius virus habeant morfu, nec fatum dentibus minentur. Irritata vero eadem ad
I iram,

iram, & furore fimul, & veneno
 fibi proprio armantur; et tum de-
 mum quasi induunt facultatem no-
 cendi, cum nocendi libidine exar-
 ferint. Ipsum aquæ pavorem, qui
 non, nifi ex rabiofi animalis mor-
 fu, oritur sæpiffime, fine externo
 aliquo contagio ortum describit
 Cælius Aurelianus: quod etiam
 fide fua confirmat Borellus. Atque
 his vim ac pondus adjicit juve-
 nis cujusdam mandata literis hifto-
 ria, qui, dum iracundia totus ex-
 candefcebat, digitum momordit
 fuum; & brevi factus eft hydro-
 phobus. Quod fi cui mirum hoc,
 et vix credibile videatur, contem-
 pletur velim domesticum illud ac
 fere quotidianum malum; infan-
 tes fcilicet, ex haufto lacte nutri-
 cis,

cis, ira percussæ, quos spasmos, quæ alvi tormina, quas vomitiones, diarrhœas subeant.

MAGNI subitique TERRORIS comites sunt tremor, frigus, pallor; quem idcirco poëtæ, haud fordidii naturæ interpretes, gelidum pallidumque appellarunt. Hunc vero affectum nuspiam vel apud poëtas, vel philosophos invenies aptius, non adumbratum modo, sed etiam expressum, quam in hisce Lucretii versibus, poëtæ ejusdem ac philosophi.

—Ubi vehementi magis est percussa metu mens;

Consentire animam totam per membra videmus;

Sudores itaque, et pallorem existere toto

Corpore, et infringi linguam, vocemque aboriri;

Caligare oculos, sonere aures, succidere artus.

Nulla mali causa vel in solidis, vel fluidis latente, per merum animi motum excitantur eadem omnino, quæ paroxysmo febrili præcedere solent, phænomena. Usque adeo constringitur cutis universa, ut venæ subsidant prorsus atque occultentur. Tanto confestim impetu cor versus, pulmonemque agitur sanguis, ut fere utrumque obruat. Hinc illa circum præcordia anxietas; hinc dyspnœa; hinc pulsus debilitas, et frequentia.

Ἐν δέ τέ οἱ κραδίη μέγала σέρνοισι
πετάσσει.

—Exultantiaque haurit

Corda pavor pulsans.—

TERRORIS, et iracundiæ diversos
inter se, dissimilesque effectus pul-
cherrime,

cherrime, pro suo more, pingit Galenus. Φόβος δὲ καὶ θυμὸς, ὁ μὲν εἰσώ-
 τε, καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν ὑπάγει, καὶ συζέ-
 λει τό τε πνεῦμα, καὶ τὸ αἷμα, σὺν τῷ κατα-
 ψύχειν τὰ ἐπιπολῆς· ὁ δὲ ἀποτείνει τε καὶ
 χεῖ καὶ θερμαίνει· καὶ τοίνυν καὶ οἱ σφύγ-
 μοι τῶν ἀρτηρίων μικρότατοι μὲν, καὶ ἀτονώ-
 τατοι τοῖς φοβηθεῖσι, μέγιστοι δὲ καὶ σφοδρό-
 τατοι τοῖς θυρωθεῖσιν. Terror itaque,
 apud Ciceronem, fuga quædam a-
 nimæ, et recessus ad interiora, op-
 timo jure dicitur. Quas autem non
 movet tragædias, ubicunque inci-
 derit, sanguinis temere agitati error
 et impotentia! Inde nervorum dif-
 tensio; epilepsia; facultas imagi-
 natrix læsa; cerebrumque mille
 modis perturbatum.

Denique concidere ex animi terrore videmus

Sæpe homines.——

Musculi nimirum tanquam ex paralyfi resolvuntur momento temporis, animusque illico cum toto corpore colliquescit.

— αὐτο γένατα, καὶ Φίλον ἦτορ.

Hæc autem levia sane et mediocria videntur mala, cum constet hanc animi perturbationem ipsum cor paralyfi aliquando affecisse; hominesque e medio præcipitasse, ictu fulmineo potentiores. Quod fit (uti Galenus eleganter monet) ὅταν ἀσθενὲς φύσει ψυχάριον ἰσχυρῷ πάθει κατασχεθὲν, ἀθρόως κατασβεσθῇ τε, καὶ καταπνιγῇ.

NONNULLA etiam excrementa, quæ in utilitatem vitæ nostræ instituit providens natura, suscepto metu,

metu, sisti protinus, et cessare, res est medentibus nimium familiaris. Notum est nimis quam gravis sit ille gestanti, lactantique fœminæ; abortus scilicet inde nasci cum lethali hæmorrhagia; sisti lochia; coire lac; obstructasque mammarum glandulas in tubercula ac scirrhus indurescere; unde ulcera mali moris, horrendumque tandem carcinoma.

Quid, quod animi terror morbis, quotquot propagantur ex contagio, viam munire, ac præsternere videatur; eo usque ut ipsa pestilentis veneni semina vel inde generari posse, in mentem induxerint quidam multi nominis scriptores? In oppidis, bello oppugnatis, ma-

ligna illa febrium natura ab hac causa, quadam saltem ex parte, originem ducit; cum homines aut timore mortis suæ, aut cælorum desiderio, aut servitutis metu ita toti occupantur, ut morbo nec avertendo pares sint, nec ferendo. Diemerbroeckius se tranquillo suo hilarique animo acceptum retulisse credidit, quod, dum inter homines peste laborantes indies versaretur, liber ipse contagio evaserit. Cui quidem suffragantur sententiæ illa, quæ de peste observavit olim Thucydides; haud aliud scilicet saluti inimicum magis fuisse, quam salutem nullam sperare; ipsamque adeo mortis formidinem mortem brevi futuram prænuntiare. Δεινότατον δὲ πάντος ἦν τῷ κακῷ ἢ ἀθυμία, ὅποτε

τις αἰσθοίτο κάμνων· Πρὸς γὰρ τὸ ἀνέλπιστον
 εὐθὺς τραπόμενοι τῇ γνῶμῃ, πολλῶ μᾶλλον
 περιέεντο σφᾶς αὐτὰς, καὶ ἐκ ἀντειχόν. Ean-
 dem plane sententiam, lingua do-
 natam romana, agnoscite apud Lu-
 cretium; qui sane, in peste Atheni-
 ensium describenda, Thucydidem
 ita interpretatur, ut vim simul his-
 torici scriptoris exprimat, simul au-
 geat majestatem.

Illud in his rebus miserandum, et magnopere unum

Ærumnabile erat, quod ubi se quisque videbat

Implicitum morbo, morti damnatus ut esset,

Deficiens animo, mœsto cum corde jacebat

Funera respectans, animam et mittebat ibidem.

NEC dissimilis est variolarum ra-
 tio. Quoties enim fit, ut, dum
 medici fausta omnia, omnia ad sa-
 lutem

ludem augurantur, suscepto aliquo terrore, repente pus omne ac venenum in sanguinem, tanquam per externi frigoris vim, repellantur ! Inde nascitur gravis, atque oppressus ille arteriarum pulsus, debilitata cordis machina, vasculisque in fluida sua minore vi contractis, aut fluidis etiam ipsis visci quodammodo naturam induentibus, & tenacitate sua minus ad motum aptis. Inde retinentur in corpore, quæ excerni debent ; et eodem tempore major fit moles movenda, vis motrix minor. Adeoque facile cuivis hæc contemplanti liquet, quam necesse sit illi, qui ad morbi hujusce curationem se accingit, tam animi, quam corporis temperamentum studiose intueri ; nec ita perpetuo in
verba

verba magistri ullius jurare, ut non aliquando a Mortoni partibus ad Sydenhamum, a Sydenhami vicissim ad Mortonum transfugiat. In hoc certe miserrimo rerum statu, nisi ad regimen calidius, nisi ad vesicantia, tanquam ad sacram anchoram, confugas, næ tu medendo parum proficies. Quo magis mirari soleo morbum, tum per se gravem, tum ob subitas affectionum vices, et ægris, et medentibus, vehementer (si quis alius) formidandum, muliercularum curæ haud raro committi: quasi profecto tali auxilio res illa esset expedienda, quæ conjuncta medicorum consilia, totamque materiem medicam toties eluserit.

MORBI

MORBI mentis, hæcenus memorati, merito inter acutissimos sunt recensendi; sub quibus (ut cum Celso loquar) aut sanitas in propinquo est, aut exitium. TRISTITIA autem lentiori passu, ac pedetentim procedit; veneni illius haud absimilis, quod tam perite temperare Barbaros fama perhibetur, ut vitæ humanæ stamina sensim depasci norint, et longa morte minutatim consumere. Proprium autem est quoddam ac peculiare tristitiæ, solidas corporis partes labefactare, et solvere. Unde apud Ciceronem discimus hanc ægritudinem, ad verbum satis imperite, ad rem haud insulse, λύπην (quasi λύσιν solutionem) fuisse olim a Chrysippo

po dictam. Hujusce rei grave nuper exemplum præbuit vir magni in primis, et præstantis ingenii. Is, postquam Hiberniam suam poësi, leporibusque atticis, et eloquio ornaveratur, dolens usque parem meritis non respondisse favorem, et observantiam; pariterque amicis, inimicis, et sibi iratus, tandem in exilem hominis imaginem, et meram quasi umbram extenuatus est. Cum autem, prope acta jam atque decursa ætate, præ tanta morum asperitate, et immanitate naturæ, mens illi subversa esset; et ingenium illud excelsum, sublime, et eruditum turpissime deliraret; illico animatum senis sibi superstitis cadaver nutriri cœpit, et pinguescere, ab hospite tam inquieto liberatum.

Ex

Ex triftitia ortum fuum, et incrementum ducere fcorbutum, res eft tot comprobata exemplis, ut Eugalenus, cui fane magna fuit exercitatio medendi, nec mediocre ingenium, afferere non dubitaverit, eum, inter ægros ipfi commiffos, aut huic caufæ femper, aut victui craffo fuperveniffe. Hoc infigni fatis argumento confirmat itineris nobiliffimi Thalaffiarchæ Britannici fcriptor ; non otiofus ille, atque umbratilis hiftoricus, fed qui navigationis longæ miferiis, pars ipfe magna, interfuit ; quique tum legenda fcripfit, tum fcribenda et fecit, et paffus eft. Quoties nautis obvenerat aliquod adverfi, quodque fpem redeundi ad fuos minueret, auctis ftatim viribus adeo increvit

crevit morbi furor, ut perirent quidem quotquot in ultimo morbi gradu versarentur ; alii vero, qui, languida membra trahentes, munere suo fungi aliquantulum poterant, lectis illico affigerentur morituri.

Ex hoc affectu præcipue laborant viscera abdominis, uti diserte monet Hippocrates. *Φρόντις νῆσος χαλεπή· δοκέει δὲ ἐν τοῖσι σπλάγχνοις εἶναι ὁία ἀκάνθα, καὶ κεντέειν.* Fracto nempe viscerum elatere, sanguini venæ portarum injicitur major solito mora ; unde ille omni momento spissior fit, ineptiorque ad motum ; et in hepate, in liene, in pancreate vasa sensim obferat, viamque occludit sibi. Atque hic certe est, aut nusquam est, atrabiliaris

larius ille humor, a veteribus adeo medicis decantatus ; cui causa est frequentissima in una aliqua contemplatione ingrata mens diu defixa. Ἦν φόβος καὶ δυσθυμία πόλυν χρόνον διατελέη, μελαγχολικὸν τὸ τοιῷτον. Inde sequuntur illa melancholicis solennia, ut spectra sibi adstantia fingant, dæmonumque, pænarumque apud inferos æternarum horrendæ obversentur imagines. In religione omnia hæc infunt mala : religione, inquam, non illa simplici, et illibata, et qualis a cælo descenderit ; sed falsa, et polluta fraudibus ; quæ rugis, supercilioque se commendat ; qualisque a viris astutis ficta est atque excogitata, ea mente ac consilio, ut in conscientias hominum, gravi laborantes sub jugo, latius ipsi

ipſi dominantur; et perdant facili-
 us, quos dementaverint prius. In
 hoc morbo, egregium eſt quod-
 dam, ac mirabile, quantum mu-
 tetur, quam diſſimilis ſit ſui tota
 corporis humani compages; dum
 mens, ſtatione quaſi reliſta, peregri-
 nari videtur a ſenſibus; nervique
 tanquam ex paralyſi obſtupeſcere;
 quos nec viſ papaveris demulcere
 novit, niſi maxima; nec remedia,
 niſi quæ acerrima donantur virtute,
 aut ad dejectiones, aut vomitum
 irritare. Inde ſit, ut tantum meden-
 tibus faceſſere ſoleat negotii atra
 hæc bilis, viſceribus tam pertina-
 citer infixæ; nullis illa interdum
 medicamentis, non omni omnium
 Anticyrarum elleboro expellenda.

ATQUE hæc de tristitia. IN-
 VIDIÆ, cognatæ illi quodammodo,
 atque congeneri, (cum non sit
 hujusce loci, aut temporis singu-
 los animi affectus circumire, sed
 tantum summa eorum quasi deli-
 bare fastigia) diu immorari super-
 vacaneum fore duco. Hæc est hos-
 pes humani pectoris molestissima,
 hæc ea intestina pestis, quæ san-
 guine, humoribusque nostris ma-
 lum suum immiscet virus; quæ

Intactis vorat ossibus medullas,

Et totum bibit artubus cruorem.

Etiam in tenella hominis ætate, ip-
 sisque adeo incunabulis (mirum est
 quod dicturus sum, at experientia
 satis pervolgatum) produnt se haud
 obscura

obscura quædam zelotypiæ signa ;
 ita ut infantulum aliquem hic inde
 videre liceat ex hoc affectu, tan-
 quam tabe, miserrime extenuari,
 ac languescere ; non, nisi rivali in-
 fantulo aut amoto ab oculis, aut
 de industria neglecto, arte ulla, aut
 auxilio medicorum a gravi morbo
 liberandum.

IN hoc morborum agmine,
 de MALO HYPOCHONDRIACO VO-
 bis, Viri Academici, quod dolen-
 dum est, tam familiari, et in hisce
 sedibus quasi endemio, gravi certe,
 quemcunque invadat, et multico-
 lori monstro, seque in omnia mor-
 borum miracula facile convertenti,
 minime supersedendum est loqui.
 Hoc a melancholia non tam genere
 K 2 discrepat,

discrepat, quam gradu; nec tam alia esse ægritudo videtur, quam ægritudo minor. Utriusque eadem fere est origo, nec diversa sedes. Hoc morbo luctantur omnes pæne literarum cupidi; quibus nocet, junctis viribus, nimia simul corporis quies, simul nimia animi contentio. Nihil enim, Celso iudice, æque frangit robora, atque debilitat, ac inquieta cogitatio. Malo autem hocce præcipue tentantur ii, qui Musas colunt severiores, et quos juvat duro nimium labori indulgere; quorum animus toties velox abit, oblitusque corporis, ut huic cum illo nihil fere interesse consortii, aut societatis videatur. Inde nihil in corpore sani, atque sinceri; lædi ventriculus, et ciborum coctio;

coctio ; materiesque mille morborum nasci sensim in visceribus, atque accumulari. Beati illi, qui negotium cum otio ita sapienter miscere, ita literarum disciplinam agitare solent, ut ea, quæ animo præcipue omnium necessaria est, non sit inimica corpori ; qui, dum hunc alere student, atque ornare, simul, data opera, cavent, ne quid illud detrimenti accipiat ; nec in secunda valetudine, adversæ præsidia consumantur ! Beati, qui id maxime sectantur studiorum genus, ex quibus dulce simul cum utili fluat ; et unde cum scientia rerum ingenua quædam enascatur oblectatio ! In omni autem encyclopædia, nihil vitæ, ac valetudini accommodatius est, quam naturæ

contemplatio ; unde mentem exercet simul, reficitque jucundissima divinorum operum varietas ; laboribusque aliquam levationem affert ipsa laborum vicissitudo. Absit vero, ut in rerum metaphysicarum tenebris & spinetis ; absit, ut inter sterquilinia criticorum vitam agentes, aut lethargi furtim obrepentis inertia, aut languidi hydropis obruamur diluvio !

Nec nihil nocet, affectibus licet his tam contraria, ac dissimilis, LÆTITIA. Pariter illa cum mœrore æquabilem animi tenorem pervertit, pariterque fit melancholiæ parens : lætitia, inquam, illa insolens, et inopinata : gaudio enim temperato placide movetur animus ;

lætitia

lætitia exultat, gestitque, et extra se rapitur. Ex quo pendet aphorismus ille Sanctorii, “victoria moderata salubrior quam gloriosa.” Anno hujusce seculi vicesimo (ex annalium sane nostrorum monumentis, si fieri posset, eruendo) plures mente captos fuisse memoriæ proditum est, in quos prodigus fortunæ favor amplissimas confestim opes profuderat; quam quos iniqua eadem bonis omnibus, et omni patrimonio nudaverat. Non defunt hominum exempla, quos momento temporis pessunderit vehemens exultatio; anima quasi interclusa, et vim magni subitique motus non sustinente. Ideoque hanc aliis apoplexiæ causis merito jure annumerat Aretæus. Παρέλυσέ

ποτε χάρις ἀδόκητον, καὶ μέγα, καὶ γέλωτος
 ἄσβεστος μέχρι θανάτου. De Rhodio Di-
 agora celebrata historia est. Is tres
 filios suos, unum pugilem, lucta-
 torem alterum, tertium pancrati-
 asten, vidit omnes vincere, coro-
 narique eodem Olympiæ die: cum-
 que, coronis in caput patris positis,
 eum adolescentes amplecterentur,
 populusque gratulabundus flores
 undique in eum jaceret; ibi ille in
 stadio, copia, atque turba, et quasi
 ruina incidentis gaudii oppressus,
 vitam efflavit. Quid de Sopho-
 clis morte plura memorem, aut
 Dionysii Siciliae tyranni, utriusque
 in poetarum certamine victoris,
 quos fama est furorem ipsum quen-
 dam, et impotentiam lætitiæ uno
 quasi ictu exanimasse?

IN affectibus hisce tumultuariis
sustinendis & perferendis, mirum est
fane, homini homo quantum præ-
stet. Quæ res non aliam ad causam
referri debet, quam ad varia homi-
num temperamenta. “ Quemad-
“ modum enim (ut cum optimo
Sydenhamo loquar) “ homo quidam
“ exterior conspicitur ex partibus
“ sensui obviis compaginatus; ita
“ proculdubio et interior quidam
“ est homo, e debita spirituum qua-
“ si fabrica constans, solo rationis
“ lumine contemplandus. Hic ve-
“ ro, cum temperie corporis inti-
“ mius junctus, tanto ægrius faci-
“ liusve de statu suo dejicitur,
“ quanto major est, minorve, quam
“ a natura fortimur, principiorum
“ constituentium firmitas.” At-
que ex hac diversa hominum con-
structione

structione ducitur varia illa corporum odoratorum vis. Moschi zibethique virtute adeo reficiuntur illico & recreantur nonnulli homines, ut a morte fere vindicari aliquando videantur. Sunt, quibus nimius fit violæ odor; quibus rosæ intolerabilis suavitas. Nec aliunde fieri existimo, ut, morbo aliquo populari invalescente, aliis eo corripri primo statim impetu obtingat; aliis impune liceat eodem aëre vesci, et in eadem contagione nullò cum periculo versari.

CAVEANT sibi ii præcipue ab his animi perturbationibus, quibus præcordia e molliore quasi luto finxit natura; quibusque tam tenera est, tamque delicatula nervorum

vorum habitudo, ut nec aliquam voluptatis insolentiam, nec inufitati doloris stimulos sine fraude patiantur. Caveant, inquam, si apud illos pretii sit alicujus valetudo sua; si vitanda sit hæmoptysis, aut si paralyfis pertimescenda.

CAVEANT etiam sibi omnes, quotquot podagræ obnoxii sunt. Iis tranquillatem animi & constantiam omni opè stabiliendam esse, auctor est uberrimus, qui morbi atrocis vim tum expertus est ipse, tum aliis consilia dare, quæ ipsis usui forent, novit optime, Sydenhamus. Neminem autem hominum fere esse credo, quem podagra aliquamdiu vexaverit, quin lugubri ipse experimento comprobaverit,

baverit, quam vera sit hæc optimi medici et viri prudentissimi sententia. Nec vero morbo huic solum excitando favent vehementes animi affectus; sed etiam haud raro fit, ut, quorundam venenorum ritu, ipsi in remedium transeant; morbumque nervis, prius cessantem, dicto citius, et quasi magica quadam virtute excutiant. Ii itaque, quantum video, maximo in errore versantur, qui causam podagræ latentem in cruditate et cacochymia, nescio qua, humorum semper quærunt; cum tantam sanguini circumeunti mutationem tantillo temporis intervallo suboriri posse, incredibile prorsus videatur.

INTER prima antiquorum remedia

dia extitisse musicam, tum monimenta ipsorum, tum priscae medendi rationis vestigia quædam, quæ ætas nondum delevit, abunde contestantur. Musicæ autem in eo sita esse videtur vis omnis, ut animum unice afficiat, eumque vel languescentem excitare possit; vel tumentem, et iras attollentem pacare leniter, ac demulcere; et inde nervos, fibrillasque corporis in concentum quendam secum atque harmoniam trahere. Ἐπαιδῇ αἶμα κελαινὸν ἔσχεθε vetustissimus poetarum Homerus. Et Æsculapium (qui quoniam rudem hanc scientiam paulo subtilius excoluit, in Deorum numerum receptus est) carminibus fuisse in medendo usum accepimus. Audite Pindarum hæc inter divini senis

fenis instrumenta medica recensentem; haud vilia illa, aut contempta, credo, tunc temporis, remedia, cum iis principem etiam locum poëta concefferit.

Τὲς μὲν ὧν ὅσσοι μόλον αὐτοφύτων
 Ἑλκῆων ξυνάονες, ἢ πολιῶ
 Χαλκῶ μέλη τετρωμένοι,
 ἢ χερμάδι τηλεβόλῳ,
 ἢ θερινῶ πυρὶ περ-
 -θόμενοι δέμας, ἢ
 Χειμῶνι, λύσαις ἄλλον ἄλ-
 -λοίων ἀχέων,
 Ἐξαγεν, τὲς μὲν μαλαχαῖς
 Ἐπαιοδαῖς ἀμφέπων,
 Τὲς δὲ προσανέα πί-
 -νοντας, ἢ γυίοις περιάπτων πάντοθεν
 Φάρμακα, τὲς δὲ τομαῖς ἔσασεν ὀρθῆς.

Hoc autem medicinæ genus tum apud alias Græciæ gentes, tum apud concives Pindari, Thebanos, præcipue invaluit; ad morfus serpentum, ad epilepsiam, podagramque, et ipsam etiam pestem adhibitum. Et quid mirum, cum Apollo idem musicæ, et medicinæ præeffet; cumque veterum Græcorum cantores philosophorum titulo digni haberentur; nec artem tantum medendi callerent, sed omnes omnium scientiarum disciplinas complecterentur?

Nec ullus fane dubitandi est locus, quin in eos omnes aquarum mineralium fontes, ad quos tanta frequentia ubique gentium confugit quicquid fere invalidorum est

est atque ægrotantium, a locorum amœnitate, et a jucundo vitæ victusque consortio, quadam saltem ex parte, derivetur virtus. Ibi enim animus discit quasi seipsum fugere; et ab ærumnis curisque suis, ad res extra positas, et ad varia voluptatum lenocinia convertitur. Qui enim in se sæpius altiusque, quam par est, descendit, certo certius aut inveniet mala, aut faciet: et præter quas ipsa vita secum afferat, misérias addet, qui iis, quas afferat, nimis anxius immoratur.

PERIAPTA sua, atque amuleta magnopere laudarunt antiqui, suspensa collo, aut brachio alligata; magica ea profecto remedia, et quæ constat non aliis fuisse virtutibus

tibus donata, quam quas iis gratificata fuerit ipsa ægrotantium credulitas. Nec aliunde vires suas haurit aut manus regia in curatione strumarum, (quicquid de illa somniarint majores nostri, superstitiosi mortales) aut anilia ista quotquot sunt, medicamenta, quæ ad profluvia sanguinis (si Diis placeat) inhibenda, aut fugandas febres plaudenti populo venditantur. Ita verum fit illud a Seneca dictum, “ Quosdam non, nisi deceptos, sanari;” et illud Avicennæ, “ plus interdum prodesse fiduciam in medicum, quam ipsam medicinam.”

QUOD si in hocce campo liberius spatium vellem; et morbos, qui-

L

cunque

cunque a mirabili illa facultate imaginandi aut pascuntur, aut profligantur, ad examen revocare singulos; profecto non ad clepsydram, sed ad infinitum forem dicturus.

Ex iis omnibus, quæ præmittuntur, satis liquet, medici pretium, nomenque merito jure nancisci, haud esse leve quoddam, aut cuivis homuncioni parabile; sed totis humani ingenii viribus; sed omni nervorum contentione elaborandum opus. Nihil fere est in omni natura aut scientia, quod ille non probe cognitum habere debeat & perspectum; nihil in homine, five animum five corpus spectes, cujus vires non sibi subjectas habeat, & prout res exigit, ingenio & arte sua regere ac moderari possit.

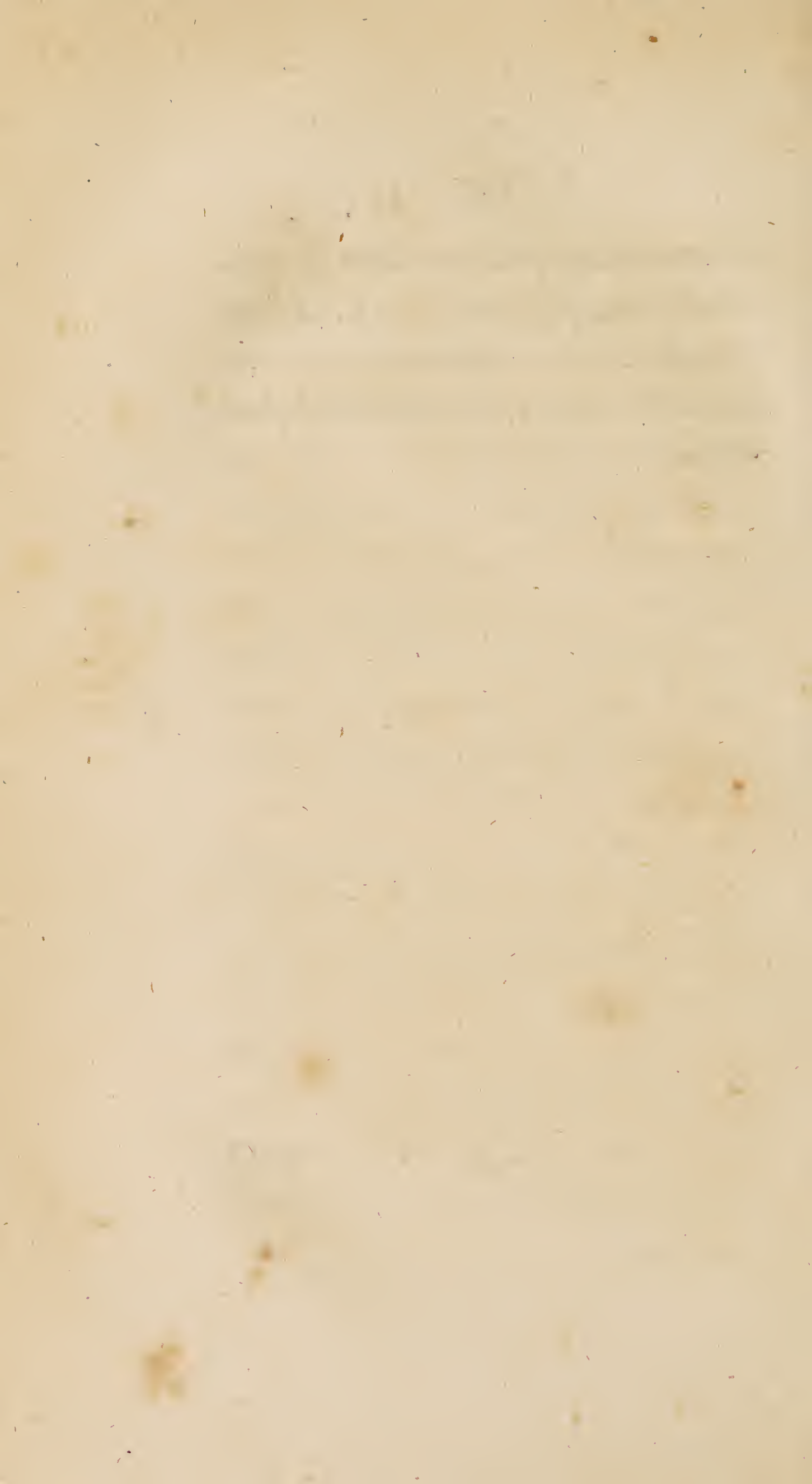

possit. Optime ideo ac sapientissime a maioribus nostris simul salutis civium, et artis nostræ dignitati consultum fuit, ac provisum; qui gnari disciplinas, aliam ex alia nexas, omnesque, inter se aptas quodammodo ac colligatas, cognatis animis conjurare, hæc florentissima literarum domicilia legibus fundarunt; et, ut studia quæ ad humanitatem pertinent omnia, medicinæ tum auxilio essent tum etiam ornamento, curarunt. Quæ quidem studia, quamvis non faciant medicum, aptiorem tamen medicinæ faciunt. Profecto quotiescunque hæc defunt adjumenta, quam indignis professoribus dehoneſtetur ars medica, pudet dicere. His gratulor ego perfrictæ frontis

præmia ; mirorque facundiam præcipitem, herbarum vires, et medicamenta crepantem mera ; ipsosque vulgi stupore factos nobiles : qui sacræ medicinæ illotas manus admoventes ; philosophia ne vel in primo limine salutata ; invita etiam ac repugnante natura, sibimet egregie videntur ad morbi genus omne profligandum armari. Nimirum hi sunt, qui divini Hippocratis filii audire gestiunt ; nullo ingenio, dignitate nulla, nulla rerum cognitione ornati ; quibus denique medicinam exercentibus, adeo contempta evilescit hæc artium nobilissima, ut in servitutem, pristina illa ac romana turpiorem, jamjam relapsura esse videatur. Aures eorum hominum perstringat tandem aliquando

aliquando ac perfonet illa Cöi oraculi vox præclara, “ Τὰ ἱερὰ ἔοντα πρήγματα ἱεροῖσιν ἀνθρώποισι δείκνυται· βεβήλοισι δὲ ἔθελος, πρὶν ἢ τελεσθῶσιν ὀργίοισιν ἐπισημῆς.”

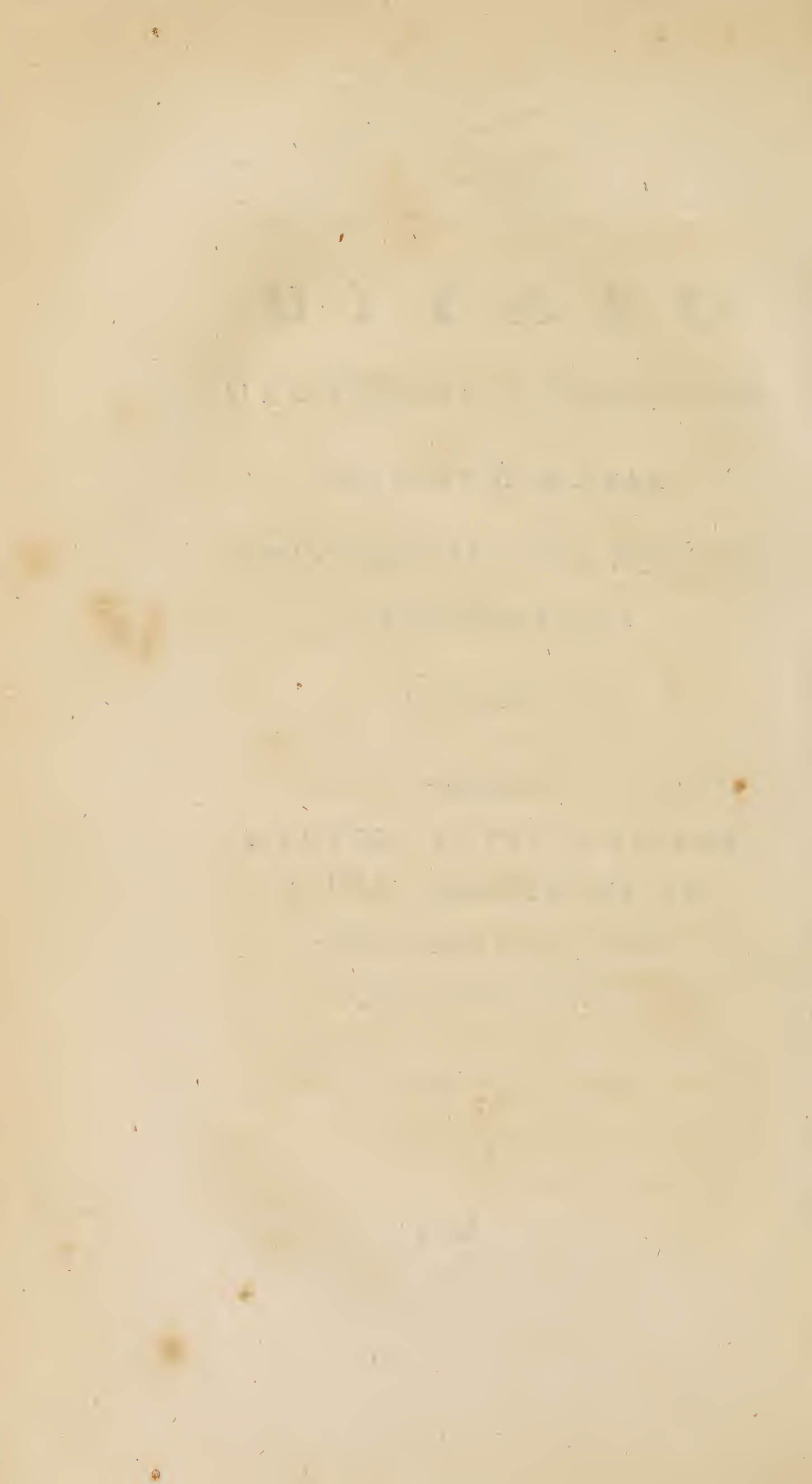

O R A T I O
EX HARVEII INSTITUTO
HABITA IN THEATRO
COLLEGII REGALIS MEDICORUM
LONDINENSIS,

A. MDCCLXI.

ACCEDIT
COMMENTARIUS QUIDAM
DE JOANNE CAIO,
ANATOMIÆ CONDITORE
APUD NOSTRATES,

ORATIO HARVEIANA.

SI qui sunt, qui oratores vestros, in hac solenni sua laudatione, de re medica gloriosius paulo prædicare, & magnifice magis quam vere solitos loqui arbitrentur, næ illi tum virtutes & merita vestra parum habent perspecta, tum etiam de antiquissimæ præstantissimæque artis auctoritate atque gloria perperam & maligne judicant. Si enim vilioris æstimanda sit medicina, quod terminos quosdam, a Natura sibi præfinitos, pudenter agnoscat; si medicis jure vitio vertendum,

tendum, quod artem exerceant
 mancam atque debilem, quæ con-
 jectura nititur, & in opinionum le-
 vitate versatur; valeant itaque om-
 nes fere, quotquot honestas artes
 homini aut fors objecerit, aut diu
 multumque meditando patiens ex-
 tuderit labor. Probe norunt sapi-
 entiaë omnis reconditioris consulti,
 quam immensum sit illud, quam
 infinitum quod ignorant; quot re-
 giones in omni restent scientia aut
 omnino incognitæ, aut nondum
 satis exploratæ. Eas vero omnes,
 qua licet, diligenti studio atque
 labore disquirere, perlustrare; in
 abditos rerum recessus, Natura du-
 ce, penetrare; opes inde undique
 conquiritas accumulare, congerere,
 & ad sublevandam vitæ mortalis
 imbecillitatem

imbecillitatem ac miseriam adhibere atque convertere ; (id quod antecessores vestri summa cum laude sua fecerunt, vosque ipsi sedulo facitis) id demum humano ingenio, solertiæ, industriæ, benevolentiae palmarium, ea vestra præcipua est laus. Suus autem artique ipsi & vobis salvus constabit honos, si unicum appellem hodiernæ celebritatis auctorem atque patronum, medicinæ omnis sanioris conditorem statoremque, HARVEIUM : plurimum enim vobis, ex vestra cum tanto viro cognatione, & pretii & amplitudinis accrescere, testor illa ejus de revolubili sanguinis cursu præclara reperta ; testor hanc, quam famæ ejus faventem adesse video, doctissimorum hospitem frequentiam ;

frequentiam ; testor denique hos ipsos parietes, quibus ille decus & stabilitatem addidit, quos ære suo amplificatos æternitati consecravit, qui laudibus vicissim ejus honestissimis in æternum resonabunt.

BENE quidem ac sapienter, Auditores, apud Romanos in more positum fuit atque institutum, ut nobilis cujusque familiæ imagines in ipso domus atrio collocatæ prosterent; ea nimirum mente atque consilio, quo virtus, domesticis commendata exemplis, tum majorem amorem excitaret sui, tum posteritati etiam admoveret acriores quosdam aculeos ad imitandum. Nostrum est hodie, non ingenii, non eloquentiæ inceptum, sed pietatis,

etatis, sed officii, nobilissimæ familiæ vestræ tanquam imagines ob oculos proponere : neque sane verendum, ne commemoratio hæc quasi exprobratio aliqua haberi possit, cum apud eos prolaturus sim, qui & alieno fulgore splendent, & suo ; qui, etsi ab iis originem ducant, de quibus vel degenerare aliquatenus liceret, incolumi gloria, eorum tamen vestigia abunde implent, & laudes sibi traditas cumulate reponunt.

ATQUE ut inde dicendo profiscamur, unde oritur nobilitatis vestræ principium ; ecquis usquam est in universa medicorum gente, quin virum illum, cujus consiliis, sapientia, legibus, hanc optime & constitutam

constitutam & moratam esse civitatem gloriamur, tanquam aliquem medicinæ præfidentem Deum, suspicere soleat ac venerari? Ecquis, qui sinceris scientiæ cognitionisque fontibus vel prima labra admovit, quin ex animo honoratum LINACRI nomen salutare gestiat, & reviviscentium simul literarum auspicia sibi gratulari? Contemplemini enim animo, natum ante LINACRUM, sacra illa doctrinæ omnis lux quam aut prorsus jaceret extincta, aut, si crepuscula quædam, maligna illa atque incerta, & quasi sublustrem caliginem hinc inde spargeret. Recognoscite ecclesiam adeo non, quod decuit, antiqua sapientia venerabilem, ut ne erubesceret illa quidem sapientiam omnino omnem nescire

nescire simul & contemnere. Academias videtis tam inertī torpore languidas, suique prorsus abfimiles, ut Athenas profecto aliquis ipsis in Athenis frustra esset quæsiturus. Pro studio philosophandi, pro libera et erecta naturæ verique investigatione, quæ principatum jam ibi quendam jure suo obtinent, infederant tum penitus monstra illa, multisque sæculis inveterata dominabantur, error, ignorantia, et somnus. Jacebat ars, vitæ humanæ præses, horrida atque inculta, & tanquam sordidissimus aliquis atque illiberalis quæstus, ad tabernas & officinas amandabatur; nec cuiquam, medicum se professuro, aliud datum erat negotii, nisi ut fieret bene & gnaviter impudens.

QUÆ.

QUÆ cum ita essent, an fortunam LINACRI miseram ac miserandam putem, eo quod domi non haberet unde disceret; an felicem eum potius prædicem, cui contigit ea foris didicisse, quæ possent & ipsum patriæ, & patriam terrarum orbi commendare; cui contigit quicquid Florentia, quicquid Roma literarum aluit, (fuit autem tum temporis Italia Græcarum artium plenissima) in academiæ suæ sinum secum deportare, & apud suos auctiora atque uberiora depromere transalpinae eruditionis miracula? Si placuit novum aliquod de proprio in lucem dare, brevis fuit, emunctus, elegans, ad docendum unice intentus; si Græcos

ver-

vertere, * fidus satis, sed nec aridus interpres; neque enim formam modo effigiemque adumbravit, sed succum ipsum sanguinemque transfudit, & spiritu quodam suo instinctos animavit. Tam singulari interea modestia fuit, ut scripta sua quaecunque non nisi timide & dubitanter, ac fere coactus prece emitteret; tam limato iudicio, ut, qui aliis abunde placuit, soli non placeret sibi; & quanti esset LINA-

---

* Thomam Linacrum, quo nemo maiorem orationis nitorem, castitatem, et condecentiam ad interpretationes contulit; quarum virtutum integritatem dum diligentius tueri studet, fidelem verborum affectationem, raro quidem, at aliquando tamen, omisit.

HUETIUS *de claris interpretibus.*

M

CRUS,

CRUS, neminem nisi ipsum lateret*.

JAM vero ex vita umbratili evocatus in solem atque pulverem, totum se atque intimum excussit, & in communem vitæ commoditatem operam suam omnem & facultates strenue contulit. Cum uni

---

* At tu (si mihi permittis ut tecum libere agam) sine fine premis tuas omnium eruditissimas lucubrationes; ut periculum sit ne pro cauto modestoque crudelis habearis, qui studia hujus sæculi tam lenta torqueas expectatione tuorum laborum, et tam diu fraudes desideratissimo fructu tuorum voluminum. Fortasse terret te nostrum exemplum; sed etiam atque etiam vide, dum studiosius vites nostram culpam, ne in diversam deflectas.

Epistola ERASMI ad LINACRUM.

viro,

viro, merito summo suo, duplex simul demandaretur provincia, ille utramque egregie sustinuit, ut ne prudentissimum regem pæniteret unquam aut tali magistro filium erudiendum, aut medico curandum se commisisse.

SED, in hoc studiorum & gloriæ curriculo, nulla res magis viro illi præstantissimo in votis fuit, quam ut medicina suis se tandem fordibus & inhumanitate exueret, & se quoque dignam fingeret, quæ liberalium virorum cultu & consuetudine uteretur. In hoc consilio exsequendo campum sibi prospexit latissime patentem, in quo posset liberius excurrere virtus sua, & benevolentia ad quamplurimos pertinere.

nere. Vehementer illi doluit infcitiam & audaciam, nulla lege coercitam, in vitas hominum tam impune graffari : doluit, civium salutem in extremo discrimine verfari, quos & morbi fimul vexarent, & remedia. Itaque arti afflictae fidem fuam porrexit ; inopem recreavit ; & e folitudine et tenebris, quibus adhuc obruta delituerat, in hunc focietatis splendorem, & in amiciffimam confiliorum ftudiorumque conjunctionem vindicavit. Videre videor, qua ille animi benignitate apud parvulum fenatum fuum leges, judicia, jura describeret : quo gaudio malas fuas artes, tanquam mucrones cervicibus hominum intentatos, empiricis extorqueret : quam lætus in pofterum profpiceret, ani-

mo jam tum præsentiens, jacta a se fundamenta in quantum excreta essent ædificii, quantam ad amplitudinem perventura.

V o s autem, quos civitate sua donari voluit LINACRUS, hæc vehementer velim in memoria habeatis impressa, atque etiam insculpta penitissime; inter eos, qui humaniores huc literas importaverint, principem fuisse medicum: medicum eum fuisse, qui & sinceram latini sermonis integritatem, & quicquid est atticæ elegantiae in Britanniam, agrestem adhuc & inhumanam, transtulerit: medicum majores vestros & philosophiam docuisse & grammaticam; quarum altera utique ut recte sentiamus facit, altera ut id, quod sentimus, pure & polite

mur: medicinam denique, una cum literis renatam, paribus auspiciis, sub eodem auctore effloruisse, cum iisdem una jugiter excolendam, nec, nisi cum illis simul, unquam interituram.

QUOD felix faustumque fuit huic civitati, LINACRO jam statione mortali defuncto non defuit successor, ad ipsius ille exemplar egregie compositus, alterum ille medicinæ lumen, spes altera surgentis reip. JOANNES CAIUS. Huic illa se in manum lubenter tradidit, amico, tutori, patri. Accepit ille, acceptam servaturus; & in hoc gravissimo munere explendo, omnia sua consilia, dicta, facta, mentem denique omnem animumque defixit.

fixit. Fuit illi viro admirabilis natura; exquisita eruditio; in linguarum perceptione summa facilitas; magna rerum cognitio & comprehensio. Materiem idem suam variam ac multiformem quam scienter explicuit, quam copiose, ornateque illustravit! Qualis fuerit & medendi artifex, testis est gravis illa Anglis hominibus, & vix Atheniensi ipsa mitior pestilentia, cujus vi fere ineluctabili ægrotantes diculæ spatio collabefacti conciderent, spiritumque extremum exhaurirent. Difficillimo hoc tempore, unus ille potuit & morbi proprietatem dignoscere, & excogitare remedia; usuque illud HIPPOCRATICUM confirmavit, in febribus fa-

vendum esse semper Naturæ, contra haud impune nitendum.

QUIN & illud etiam præcipuis CAII laudibus adnumerandum esse jure video, quod ANATOMIAM, cui operam dederat apud ITALOS haud sane instrenuam, REALDO COLUMBO familiari usus, focio laborum ac contubernali ANDREA VESALIO, princeps ille in hanc regionem invexerit; princeps hæc fundamenta jecerit rationalis medicinæ, & ad naturæ veritatem accommodatæ. Memorabile profecto inceptum, & vestra & omnium prædicatione dignum maxume! Quid enim vel illi, qui medicamentis, vel illi qui manu curat, prius antiquiusve esse debet,

bet, quam ut probe cognitum habeat, quibus ex principiis corpora nostra sint; quinam sit partium positus, ordo, figura; quo fœdere, quo nexu inter se cohæreant; quibus commissuris conglutinentur; & ut exinde, quantum potest, quid sit morbus, quid sanitas, investiget? Quid porro philosopho dignius, quam hominem; quid homine, quam seipsum contemplari?

TALIS cum hic fuerit, sumite vos superbiam, quod totus esset vester; quod vobis vestrisque rebus curas suas omnes nusquam non impenderet, nec a vestris unquam commodis disjungi se pateretur. Quid enim? An periclitabatur fama vestra, languescebat auctoritas? Excitavit

citavit eam, erexit, in integrum restituit CAIUS. An inita sunt contra statum hujusce civitatis improborum consilia? Causam ille vestram constanter & animose peroravit; licentiam in aliena involandi refrenavit; effecitque ut ars sua non nisi artificum manibus contrectaretur.

QUONAM autem malo fato fieri dicam, ut haud unquam defuerint defintve, qui messi vestræ falcem ausi sint immittere? Unde fieri, ut indies serpat latius & propagetur consuetudo hæc prava & quasi contagio medicandi? An invidendum esse vobis videtur, eo quod doloribus miseriisque mortalium interesse vestra vos voluerit fortuna? Quicquid

quid fuerit, non inaudita certe hæc
est querela ; non novum id aucu-
pium. Questus est jam olim, li-
teratissimus vir, * GALENUS, idem
quod

---

* "Εἰ γὰρ εἴη γεωμετρίας, εἴη ἀστρονομίας, εἴη
διαλεκτικῆς, εἴη μουσικῆς, εἴη ἄλλου τινος μαθήμα-
τος τῶν καλῶν οἱ μέλλοντες Ἱατροὶ γενήσεσθαι δε-
οῦνται, καθάπερ ὁ γενναιότατος ἐπηγγείλατο Θεσσα-
λος, ἀλλ' ἔδε μακρὰς ἐμπειρίας χρῆζεσσι, καὶ
συνηθείας τῶν ἐρῶν τῆς τέχνης, εἰσιμον ἤδη προσ-
ίεναι πάντῃ γενησομένῳ ῥαδίως Ἱατρῶν. Διὰ τῶν
καὶ Σκυλόλομοι, καὶ Τέκτονες, καὶ Βαφεῖς, καὶ
Χαλκεῖς ἐπιπηδῶσιν ἤδη τοῖς ἐρῶσι τῆς Ἱατρικῆς,
τὰς ἀρχαίας αὐτῶν ἀπολιπόντες τέχνας. GALENI
μεθόδου θεραπευτικῆς, lib. i. cap. i.

Si enim neque geometriæ, neque astrono-
miæ, neque dialectices, neque musices, neque
ullius denique bonarum disciplinarum indi-
gent, qui medici sunt futuri, quemadmodum
Theffalus iste promittit, nec etiam longam
experientiam, et operum artis usum deside-
rant ; cui non promptum sit artem aggredi,
ceu

quod nunc maxime querimur, brevius ad famam iter, quam per moras literarum, patere. At in civitate bene morata, qua legibus cautum fit, ne quis rebus sacris temere se immisceat; ne jura, nisi jurisperitus, respondeat; cum dolore quodam indignandum videtur, rudes quoslibet & indoctos vitæ necisque civium sponte sua sibi arbitrium arripere; & ut cum † PLINIO verissime loquar, “animas hominum negotiari.”

---

ceū facile medico futuro? Atque hinc adeo fit, ut etiam futores, & tinctores, et fabri, tum materiarii tum ferrarii, proprio magisterio relicto, in medicæ artis munera insiliant.

Ex versione THOMÆ LINACRI.

† C. Plinii Secundi nat. hist. l. xxiv. c. i.

CAIO

CAIO itaque nostro quis est tantus honor, qui non debeatur? Probe intellexit ille, medicinæ, sicut aliarum artium, procreatricem esse unicam philosophiam: artis suæ studium reconditis in disciplinis versari novit, & magna varietate scientiæ, a vulgi sensu remotissimæ: in qua, sine literis, raro aliquem assequi posse, nunquam diu tueri conspicuum & eminentem locum. Voluit ille medicum nullius fore ornamenti expertem, sed in omni parte humanitatis absolutissimum; nihilque apud animum carius habuit, quam ut in hoc clarissimo domicilio sui similes nunquam deessent. CANTABRIGIA itaque nostra nullo magis unquam, quam CAIO, aut alumno se jactat, aut fundatore.

tore. Et tempus quidem maturius quam res deficeret, si omnes, quotquot in illa ejus domo fundamenta sua posuerint medicinalis gloriæ, singillatim recenseremus. Deficeret vero pietas ipsa, si illum virum taciti præterveheremur, cujus exsuperantia ingenii, & divina de rep. nostra, deque universo genere humano merita & domum CAII, & hanc ipsam immortali nomine donaverint.

ET ENIM inde nobis ortus est HARVEIUS : ibi ille adolescentiam, humanioribus Musarum literis probe exercitam, ad altiora philosophiæ studia erexit : ibi animum acrem illum vegetumque discendo aluit, cogitando dilatavit, & natura

turæ contemplatione valentissimum ad medicinam tandem traduxit, in naturæ arcanis unice versantem, ei-que excolendæ se totum devovit. Hic est ille vir, quem viderunt vestri majores universam hominis fabricationem oculis subjicere, ordinemque & necessitudinem rerum, & admirandam SUPREMI OPIFICIS rationem ac mentem per omnem animalem machinam persequi; quem audierunt grande illud de circulari sanguinis motu effatum enuntiare, novitate rei insigne, præstantia et usu æternum; opinionibusque commentitiis, & temeritati conjecturæ naturam ipsam opponere, & certam experimentorum fidem. Et pudet & piget memorare, quot insipientis sapientiæ deliramenta,

liramenta, tum veritati, tum ipsis sibi repugnantia, temere effutiverit GALENUS de hac quæstione: quem tamen & Græci deinceps & Arabes patienter nimis sunt mirati; quasi profecto quicquid ille peperisset monstrorum decrevissent tollere. Proh tempora vere tenebricosa, & inauspicata literis; cum a sententia magistri vel transversum unguem discedere læsæ majestatis crimen et * dignum carcere haberetur;

---

* A. D. MD.LX.

CAIO Præsidente.

Anno superiori, mense Decembri, imperatum est Joanni Geynes medico, ut in quibus publice dicere solebat Galenum errasse, referente venerabili viro Thoma Wendeo, medico regio,

retur; cum homines non modo
servitutem servirent, sed catenas
etiam amplecterentur! Tandem
autem aliquando, viam præmuni-
ente

---

regio, et ipso etiam Geyno coram universo Colle-
gio palam affirmante, ea proferret. Quod tamen
cum honestis rationibus facere recusaverit, co-
actus est per officarium Vicecomitis Londinen-
sis, jubente Præsidente, id præstare, aut in car-
cerem deduci, &c. — Suas autem partes cum
nequibat Geynus defendere, clareque depre-
hendebat suam, non Galeni, culpam fuisse, ho-
nestissime sese dedidit, et errorem agnovit pæni-
tentia ductus, se vana proposuisse; diligentius
non circumspexisse; Galeni loca exquisitius non
contulisse; ejus sensum non indagasse; senten-
tiam non intellexisse; verba fideliter non citas-
se; — reverentia in Galenum non usum esse,
et eum falso accusasse. Quod etiam confir-

N

mavit

ente *SERVETO illo VILLANOVA-
NO (quem sane sapientem appellas-
sem,

mavit subscriptione sua in hæc verba : “Ego
“ Joannes Geynes fateor Galenum in iis,
“ quæ proposui contra eum, non errasse.”

Vide Annal. Coll. Med.

* Vir literis haud mediocriter imbutus,
MALCOLM FLEMYNG, in libro suo anglice
scripto, cui titulus est *An introduction to phy-*
siology, quædam citat ex libro vi. cap. xv.
ANDREÆ VESALII, de corporis humani fabri-
ca, ex quibus sibi persuasum habet, VESALI-
UM hoc nobile inventum, principem hominum
delibasse, palmanque aliis omnibus præripu-
isse. Argumentum, quo hoc adstruit, hujus-
modi est, quod MICHAEL SERVETUS, cui so-
li cum VESALIO certamen esse potest, suam
christianismi restitutionem non, nisi decem in-
tegris annis elapsis, ediderit, postquam VESA-
LII liber in publicum exiisset. Sed, temporum
rationibus

sem, si sic omnia fecisset) cæperunt
medici, per intervalla temporum,
argu-

---

rationibus ritè subductis, liquido patebit, VESALIIUM potius ex SERVETO, quam hunc ex illo, hæc omnia, de quibus fit quæstio, excerp-
fisse. Opus illud VESALII primo editum fuit Basileæ, A. 1543. In hac editione (quantum ego quidem scio) ne verbum quidem est, unde liceat conjectare, ei tum temporis vel tantillum de vero sanguinis motu suboluisse. Hoc saltem certissimum est, ea, quæ ab erudito medico citantur, omnino hic deesse omnia. SERVETUS autem opus suum (quod nunc paucorum manibus teritur) malis avibus emisit A. 1552, aut 1553, & morte mulctatus est Genevæ, A. 1553, graviter eum accusante CALVINO, quod contra sanctum de Trinitate dogma ausus esset scribere. Secunda VESALII editio anno demum 1555, nec prius, in lucem prodiit; & tum primum adjecta sunt illa, de quibus

argumentum altius excutere, & veritatem fere e vestigio subsequi:
 quorum

---

agimus. Videtur itaque doctissimus vir in errorem hunc levem, præ inopia primarum VESALII editionum, incidisse.

Quonam fato evenerit, ut SERVETUS rebus se sacris tam imprudenter implicuerit, haud nostrum est disquirere. Incunte certe adolescentia, juris romani scientiam coluit; sed eum jam tum invaserat rerum, ad fidem spectantium, novandarum studium. Paulo post LUTETIÆ PARISIORUM ad medicinam se adplicuit; eodemque fere tempore, & sub eodem professore, quo VESALIUS, scilicet GUINTERIO JOANNE ANDERNACO, anatomiam sedulo exercuit. Professor ille, in epistola nuncupatoria, anatomicis suis institutionibus præmissa, Basileæ, A. 1539, in quarto editis, VESALIUM SERVETUMQUE (pro more eorum temporum VILLANOVANUM ex urbe patria nominatum) simul laudat. Loquens enim de confectionibus administratis,

quorum quidem illa e conspectu
nec delitescere omnino voluit, nec
tamen

---

ministratis, quibus ditaverat, castigationem-
que reddiderat hanc operis sui editionem, hæc
adjicit.

“ Qua in re, non admodum sane facili, aux-
“ iliarios habui, primum ANDREAM VESALI-
“ UM, juvenem mehercules in anatomis dili-
“ gentissimum, puriorisque medicinæ professo-
“ rem non pœnitendum. Post hunc MICHAEL
“ VILLANOVANUS familiariter mihi in con-
“ sectionibus adhibitus fuit, vir omni literarum
“ genere ornatissimus, in GALENI doctrina vix
“ ulli secundus. Horum duorum, qui tum me
“ GALENUM profitentem audire voluerunt,
“ præsidio atque opera, tum artuum, tum alia-
“ rum partium exteriorum musculos omnes,
“ venas, arterias, & nervos in ipsis corporibus
“ examinavi, studiosisque ostendi.”

Hæc ea mente exscripsi, ut pateat, SERVE-

tamen omnis conspici : ut enim id, quod res revera erat, eloquar, haud profecto intellexisse videntur ii homines quantum ipsi intelligerent. Totum itaque hoc, quod certe maximum est, gloriæ, totum occupavit HARVEIUS, sine socio, & sine

---

VETUM, utcunque delirus fuerit, cum, ut ipse de se loquitur, evangelizaret, in anatomia tamen primas tenuisse ; nec oportere miri aliquid videri, si decantata illa sanguinis per pulmonem transeuntis descriptio ex tanti viri calamo profluxerit. Si enim laudes eas, quibus utrumque discipulum suum ornavit ANDERNACUS, perpendamus, annon veri videtur simile, professorem illum parem certe, si non majorem de SERVETO, quam de VESALIO ipso, spem concepisse ? Profecto vis illa animi tam vivida, tam libera & erecta, & impatiens magistri, nisi ad aliena se prave & perverse detorsisset, quid non luminis literato orbi affudisset !

rivali :

rivali: atque etiam invidiam domuisse, quod paucis quidem ante mortem contigerat, ipsi contigit viventi atque sentienti, & apud externos pariter & suos. Frustra enim fuit adversantibus quibuscunque contra veritatem insurgere tantis rationum momentis ratam atque stabilitam; frustra strepere, & obtrectare, & Britanno scilicet homini invidere gloriam, quam nec HIPPOCRATEM præoccupasse, nec PLATONEM, neque ipsum, quem prædicant, scientiarum omnium artiumque principem HOMERUM, obscura sua diligentia utcunque abusi, probatum dare potuerunt.

ATQUE hic mihi honoris causa excitandus obversatur bonus ille

*fenex, quo nuperrime orbata est religio & philosophia; quem sane solum cum HARVEIO & vitæ integritate, & inventorum, ad salutem hominum conservandam accommodatorum, utilitate, componere ausim. Licebit enim viri laudes, de medicina optime meriti, coram medicis, in transcurso delibare: licebit etiam alienum ordinibus vestrorum principum adscribere, qui sane nihil unquam a se alienum duceret, quod vestris rationibus inserviret: licebit denique eum oratione complecti, qui caritate benevolentiae suæ & vos & omnes homines complecteretur. Egregium est quid-

---

* Steph. Hales, S. T. P.

dam

dam scilicet in duobus hisce, HARVEIO atque HALESIO, quantum instar eluceat, quæ quasi cognatio & necessitudo virtutum; five ingenii indolem contemplemur, seu rationem studiorum, seu singulares illas animi dotes, mansuetudinem, humanitatem, modestiam; tum demissam illam SUPREMI NUMINIS reverentiam, & pietatem. Eadem utrique via munita est, idem cursus ad gloriam. In laboribus suscipiendis eadem utriusque mens; similis in experiundo patientia; par veri falsique dijudicandi acumen. Utrique pariter sanctum fuit atque decretum, experimenta testes esse in omni re incorruptissimos; Naturæ arcana ipsam optime interpretari Naturam; & illud, ex
veteri

veteri porticu derivatum, & in omnem omnis scientiæ familiam protinus derivandum, “sapientem nihil opinari.”

PATEFACTO tandem hoc circumagendi sanguinis mysterio, videtur certe medicina emerfisse jam e vadis, & scopulos esse prætervecta. Etenim quanto clarior dehinc facta est causarum, morbos continentium, notitia! Quanto certiora medentium consilia! Sed quid ego autem hæc pluribus, quæ ingerit vobis atque inculcat quotidiana mendendi exercitatio?

HARVEIO ætate proxime successit, qui et laudem fere Harveianam consecutus est, experientissimus

mus vir, SYDENHAMUS ; quem ut fama artis floreret illustri ac pervulgata, egregiis natura dotibus instruxit, excoluit disciplina, usus exercuit. Ad provinciam ille, quam nactus est, ornandam, mentem contulit castam atque sinceram, nullis opinionibus præoccupatam, magistro nulli emancipatam. Conjectare & hariolari, in omni sapientiæ parte, viro philosopho indecorum esse existimavit ; in ea autem, quæ ad medicinam pertinet, qua civium de vita ac sanguine agatur, etiam inhumanum. Cursum itaque fortiter ausus est deflectere a pervulgata medicorum via, nec alia premere, nisi Naturæ, Verulamio suo auctore, vestigia. Cum rite sibi persuasum haberet, veram medendi

artem,

artem, non in incerta aliqua, quam vocant, theoria, sed in diuturna & accurata morborum ipsorum observatione contineri unice atque constare, eorum ille speciem indolemque, varietates ac discrimina, decursum exitumque, tum sua etiam in medendo consilia & rationes, errores & lapsus, successus & triumphos suos descripsit ita atque definivit, ut omnia, tanquam præsentia, oculis cernere, nec tam historias legere, quam interesse curationibus, & ægrotantium rebus ipsi consulere videamur. Atque honesto huic operi adhærescentem, non otium eum a labore reclinavit, non repressit obtrectatio, non valetudo adversa avocavit, non ipsa ingravescens retardavit senectus; sed,

sed, quod de PLATONE traditum accepimus, qui scribens mortuus est, quodque raræ est & invidendæ felicitatis, idem ei & vivendi contigit & philosophandi terminus.

HIS Duumviris, medicinæ veræ instauratoribus, accensere licebit medicum adprime eruditum, OXONII sui delicias & decus, JOANNEM FREIND. Cujus quidem viri quoties inspicere lubet in indolem, & labores, & studia, annon exemplum, in illustri positum monumento, intuemur, qualem oporteat esse medicum, qui affectet aliquod ultra mediocrem & quotidianum? Fuit illi ingenium acre & excelsum; multiplex, versatile, varium. Tanti sub ipsa adolescentia,

tia, tam admirabiles ab eo in studiis progressus facti sunt; infinita scientiarum pœne omnium materies tam avide, & toto, quod aiunt, pectore devorata; ut non ille discere, sed reminisci, non excurrere videretur, sed evolare ad omnem literaturæ excellentiam. Duram & asperam tactu philosophiam solus fere tractare potuit, nec tamen elegantiae suæ valedicere; & simul ei & disertis esse concessum est, & Musas severiores colere. Ad rem vero medicinalem illustrandam non tam alienis institutis, quam propria naturæ vi; non tam rudimentis artium, quam usu; non tam discendo, quam agendo atque experiundo, totus abreptus est. Neque tamen in ultimis ejus laudibus ponendum

nendum cenſeo, quod tam ardenti flagraverit ſtudio ea omnia verſandi atque ediscendi, quæ antiqui literis mandarunt, viri et arte et facundia inſignes, quique miram in ſcriptis obtinent tum ſcribendi tum medendi ſalubritatem. Etenim ſi apud medicos alicujus pretii habeantur, quæ habentur certe maximi, in obſervando acumen et diligentia, in communicando fides; ſi honeſtius fit ac fructuoſius ſcientiam ex ipſis fontibus potius haurire, quam eam in areſcentes rivulos diſpertitam conſectari; proſecto aut apud veteres eſt, aut nuſquam eſt, quod quæritur. Eſſi enim diſſitendum neutiquam fit, plurima a veteribus prave intelleſta, diem caſtigaffe; eſſi vel prædicandum fit, plurima,

plurima, ab iis prorsus ignorata, in lucem ufusque vestros diem protulisse; ea tamen eorum merita sunt, ut raro vir magnus quisquam extiterit, nisi quem hæc studia oblectarint, hæc ornaverit sapientia, hi magistri docuerint*.

ET hujus quidem viri fatis, a cursu suo & incremento gloriæ tam acerba morte avulsi, graviter esset indolendum, nisi lenimenti aliquod attulisset superstitum splendor &

---

* Oportet autem neque recentiores viros in his fraudare, quæ vel repererunt, vel recte fecuti sunt; et tamen ea, quæ apud antiquiores aliquos posita sunt, auctoribus suis reddere.

A. C. CELSUS, l. ii. c. 14.

amplitudo.

amplitudo. Quorum e numero vel præcipue evocandus esse videtur in quo tot extare video & eminare virtutes, PELLETUS ille vester. Ecquis enim hominum illustrius unquam documentum edidit, quid posset optima indoles optimarum disciplinarum cultu expolita? Ecquis a natura & moribus magis habilis ad promerendam omnium voluntatem? Quam non obstabat illi, quo minus homo humanissimus & esset & haberetur, quod esset aliis eruditior! Fuit in vultu, in sermonibus, in universa denique vita simplex, apertus, affabilis; opum contemptor; recti tenax; & vel eo nomine præponendus aliis, quod se nemini præponeret. Neque me abstineo, ut non & felicitatem

O

tatem ejus collaudem, qui, pro vita inquieta vestra atque exercita, dies suos placide leniterque in tranquillitatem transdederit, tam ingenio ductus ad otium, cum literis, amplexandum, quam a fortuna, ut amplecti posset, instructus.

SED de illo summo viro nefas fit prædicare, nisi comitem adjungam simul PLUMPTREUM etiam suum, cum viventes eos tam arcta inter se conjunxerit & studiorum & officiorum necessitudo. Atque hunc quidem vel ad invidiam, pœne dixerim, aliarum gentium, hæc terra eduxit, domestica informavit disciplina : etenim instar omnium fere laudum esse puto, ALMÆ MATRIS vicem apud exteros ita juvenem

venem eum implevisse, ut pateret omnibus quanto illi esset ornamento, quantum ab illa ipse fuerit adornatus. Meministis ipsi, quam varia ille abundaret doctrina; quo ingenio floureret; quam splendide amplissimum apud vos magistratum gereret; ut omni studio, gratia, auctoritate incumberet ad hanc tuendam remp. Nec minori sane cura & diligentia medicinæ ipsius cultui & castitati prospexit; qui pharmacopœiæ nostræ corrigendæ tam sedulo invigilaverit, inconditasque medicamentorum farragines, & inexplicabiles mixturas tam prudenti delectu, tam eleganti simplicitate temperaverit. Idem pariter in vita constans veritatis non

fucatae cultor, & inimicus fraudis ;
 in circulis, in congressionibus familiarium festivus, dulcis, urbanus, non, nisi apud ægros, se professus medicum. Neque enim oportere visum est supercilium, & rugas, & senectutem induere ; nec diffociabiles esse res judicavit jucunditatem & sapientiam. Felicem illum ingenii, qui seria sua, quasi aliud agens & ludibundus expedire potuit ; & ne ludebat quidem, ut non in eo simul nescio quid egregii & excellentis elucesceret !

NEC deerit, inter horum laudes,
 JURINO etiam aliquod & loci &
 gloriæ ; quem, credo, non pœnituit,

tuit, cæteris Academiæ disciplinis
 satis imbutum, perfectam insuper
 geometriæ scientiam ex uberrimis
 ejus fontibus affluentius hausisse ;
 & in rebus physicis inclarescere
 potuisse, vivente etiam atque reg-
 nante physicorum principe NEW-
 TONO. Tali instructus apparatu,
 cum ad medicinam tractandam ac-
 cessisset, spinas eas & asperitates,
 quibus omnis fere obstructa est sa-
 pientia, facile superavit victor ; &
 certiora figens vestigia, festinavit
 impiger ad summam in re medica
 præstantiam. Magna mihi est co-
 pia memorandi plurima tum doc-
 trinæ ejus omnigenæ monumen-
 ta, tum pietatis in HANC DOMUM
 præclara edita indicia. Sed illa no-

ta, dicta, pervolgata sunt omnia, Id vero, quod ego illi palmarium deputo, infitivarum dico variolarum artificium, ejus potissimum experimentis confirmatum, auctoritate commendatum, iniquissimus essem, si præterirem. Quod sane cum tam felici exitu fortunaverit DEUS ; cum, ejus ope, frequentissima mortis janua obstrui fere & obsignari videatur, num dubitabimus adhuc mortales, an hoc tantum boni, quod divinitus oblatum est & datum, ad conservandos homines, & amplificandam DEI gloriam certatim conferamus ? Credi-derim equidem nullam fore in terris regionem, artium modo & humanitatis commercio aliquo expolitam,

litam, apud quam illius artificii
 usus non sit invalidurus. At in* ur-
 be, ubi melioribus nuper auspiciis
 caput suum efferre altius, & paulo
 subtilius agitari cæpit medicina; at
 in academia, studiis ingenuarum

---

* Vide quæstiones sæpius motas super me-
 thodo inoculandi variolas ab ANTONIO DE
 HAEN, Sacræ Cæsareæ Majestatis Consil. Au-
 lico, Med. Pract. in alma & antiquissima Uni-
 versitate Vindobonensi Prof. Prim. Vindobo-
 næ MDCCLVII.

Serio autem lætamur, et hunc et alios ad-
 versarios frustra reclamasse; factumque esse
 tandem, ut variolarum insitio etiam in urbe
 Vindobona aliquatenus obtineat. Quanto me-
 lior apud nos medicinæ fortuna! Si quid novi
 certa experientia approbaverit, id grata manu,
 nec tamen novitatis nimis avidi, accipimus;
 nec, in iis, quæ ad usum medendi pertinent,
 inhonestum aliquod aut erubescendum duci-
 mus, doceri etiam ab indoctissimis.

artium florente, professorem aliquem esse, qui nobile illud inventum convellere argumentis studeat, & ex cathedra interdictum denuntiare, id sane & doleo & demiror. Næ ille, laborum, si quis alius, infelix, magno cum conatu magnas quod aiunt nugas; qui ea, quæ vos tam certa experiundo fecistis, vanis argutiarum ineptiis incerta facere contenderit; & veritati ipsi stabili atque æternæ bellum importunum temere & inconsulte indixerit.

ORATIONI jam cumulus accedat; & fas fit tandem ad tuarum laudum altitudinem & sublimitatem confurgere, consummatissime vir, RICARDE MEAD: quanquam de te nihil fere quidpiam ita dici honorifice

honorifice possit, quin id virtus præcurrat tua. Deflorescente jam RADCLIVIO nostro, regno medico potitus es : cujus quidem hominis, dubium est an fortunam & felicitatem mirer magis, cui licuit in principatum medicinæ alium quemvis sibi subrogare; an sagacitatem magis & providentiam, quæ tum in illo præcipue eluxerunt, cum de te tanta & tam præclara judicia faceret, cum te gloriæ suæ hæredem scriberet. Fuit autem tibi admirabilis quædam ad medendum natura, diligentia singularis, observatio rerum & inquisitio ad anxietatem usque curiosa. Nemo te, in rebus ægrotantium dubiis, præsentiori unquam est animo usus; nemo, per acuta morborum, aut in
judi-

judicando, perspicacior, aut in agendo promptior, atque in arripienda occasione opportunior. Fuit & facilitas rara in scientia percipienda ; memoria perceptorum tenacissima. Quicquid in rem tuam medicinalem aut erudita contulerat antiquitas, aut recentiorum excogitarant ingenia, id omne tibi in instrumentum artis cessit, & ornamentum. Neque libasti quidem hæc solum tanquam alienas opes, sed ut proprias possedisti ; & e sæcundo pectore tuo majora, collectis viribus, exierunt. Itaque universi protinus ad te oculos conijcere, in te spes reponere, ad te consiliumque tuum, tanquam ad aliquod ÆSCULAPII adytum, tanquam ad salutem ipsam sanitatemque

temque confugere. Nec modo primas facile tenuisti in arte tua, sed ipsam etiam illustrasti uberrima doctrinarum omnium varietate atque concursu, optimis fere omnibus in sua cujusque laude præstantior. Ecquod fuit unquam ad literas promovendas consilium initum, cui tu non fautor adfueris atque adjutor? Ecquis usquam gentium eruditus, cui tu non familiaris? Ecqua bonarum artium aut inventa aut ornata, cui tu non patronus? Ecquis denique tibi unquam inimicus, ut non literas idem & humanitatem oderit? Et decet, & dulce est recordari, quali studio nostram omnium tu foveres adolescentiam; qua nos consuetudine dignareris, quibus hortationibus erigeres,

rigeres, præmiis ornares : amor vic-
 cissim & veneratio omnium ita
 æquo te passu prosequerentur, ut
 incertum esset utrum te magis ve-
 reremur magistrum, an amicum di-
 ligeremus. Quæ vero tua illa do-
 mus ! Qualis ibi celebratio quo-
 tidiana ! Quanta rerum eleganti-
 orum, omne ævum illustrantium,
 ab omni undique regione compor-
 tatarum, quam lauta, quam ex-
 quisita congeries ! Quæ tibi ipsi su-
 pellectilis istius tuæ literariæ quam
 accurata intelligentia ! Quam ab-
 soluta antiquitatis omnis notitia et
 comprehensio ! O cænæ istæ tuæ,
 cum symposiis veterum merito con-
 ferendæ, & id quod de PLATO-
 NIS conviviiis TIMOTHEUM dixis-
 se ferunt, “ etiam postero die ju-
 cundæ ; ”

cundæ :” ad quas nemo accessit unquam, quem fatietas ulla ceperit; nemo enim accessit, quin abs te abierit doctior! Jam quantum illud est, quod, tot tantisque implicatus divorseque tractus officiis, nunquam intermiseris literarum studia! Quantum est te, qui in urbana hac frequentia, & in oculis civium quotidie vixeris, tot tamen ingenii tui monumenta ex domestica commentatione in publicum emisisse; & cum tantum in agendo operæ posueris, tantum & in scribendo ponere potuisse! Parum autem tibi fuerat tuo profuisse seculo, nisi in alterum porro prospexisses, & immortalem inexplabilem illam tuam bene faciendi, bene merendi voluntatem ad poster-

ros

ros usque propagaffes. Te itaque nos, posterī tui, quo amore vel absentem usque prosequimur ; quo studio prægressum admiramur, tum præcipue nobis chari nostrisque studiis gratulantes, cum iisdem vestigiis ipsi quodammodo insistere videamur, & ad aliquam tui imitationem effingere nosmet & conformare ! Statuetur itaque effigies tua in iudiciis, in præcordiis gentis hujus tuæ, æterna in basi, collocata ; & tum demum de te flebitur, cum exulabit hinc omnis & virtutis reverentia, & pii gratique animi affectio ; cum denique (quod DEUS omen avertat !) ipsæ literæ in hoc literarum domicilio conticescent.

HI sunt fere, auditores, ARTIS
 NOSTRÆ PRINCIPES, quos HAR-
 VEIUM ipsum in laudis suæ societa-
 tem cooptaturum, quos oratoris sui
 præconiis, quæcunque ea fuerint,
 cohonestatos vobis in exemplum
 proponi velle crediderim. Vos ve-
 ro pergite instituto itinere, & in
 id studium, quod urgetis, nervos
 omnes intendite. Quas in deces-
 soribus vestris suspicere soletis vir-
 tutes, easdem propriis ipsi moribus
 exprimate; & quam præcursores ii
 vobis facem prætulerint, posteris
 deinceps tradite refocillatam atque
 illustriorem. Habete honorem li-
 teris, quocunque se nomine com-
 mendent, quocunque illæ lætentur
 solo. Neque enim ii vos estis, qui
 doctrinam & scientiam non, nisi
 in

in certa fede & statione, maturitatem suam consequi posse, nec quæ ingenia solis Atheniensium muris claudi existimetis. Interea tamen neutiquam obliviscemini, unde potissimum tot vobis orti fuerint WILLISII, LOWERI, SYDENHAMII, RADCLIVII; quo ex fonte HARVEIUS ille profluxerit ad immortalitatem; eamque honoris prærogativam ACADEMIIS NOSTRIS deferetis, quam pietas vos vestra admonet; quam studiorum instituendorum ratio, disciplinæ severitas, morum sanctitas exigunt atque efflagitant. VOS DIVÆ SALUTIS sacerdotes constituti estis, atque æditui; vobis se suamque hanc ædem in tutelam commendat; vestram omnium fidem implorat.

plorat. Curate illam diligenter, & servate liberali custodia. Viris probis, doctis, atque eductis libere hæ pateant semper fores : Quod si famam artis & vestram salvam usque velitis præstare, cavendum certe est & providendum sedulo, ne, qua fraude, illiterati sordidique irrepant unquam, & in salutem hominum impetus nefarios faciant, sua simul malitia armati, vestra simul auctoritate præsidioque muniti.

ATQUE equidem cum surgentem seculi gloriam contemplor; & spes, in quas succrescimus, animo mecum reputo, nihil non faustum & auspdatum, ut et aliis omnibus, ita vobis rebusque vestris polliceri atque confirmare auserim. Inter cæteras artes, quæ regium sibi haud
P frustra

frustra spondent patrocinium, bonæ certe literæ non evilefcent; nec, cum prosperitati gentis hujus felicissimæ bene consultum fuerit & provisum legibus, exemplo, auctoritate, valetudo, salus, vita civium parum pensi habebitur. Faxit D. O. M. ut rata sint ista omnia, quæ tam cupide expectamus, tam certo omine auguramur! Quod faciet certe abunde, & ad summam usque votorum, si JUVENEM ILLUM EXIMIUM, a quo pendemus, quem suspicimus, quem miramur omnes, qui suis omnibus jam nunc in amore est & deliciis, tueatur præsens fospitetque; & ad illum virtutis, ad quem anhelat, apicem, & consiliorum, quæ populo suo universo saluberrima meditat, maturitatem exitumque incolumem perducatur.

C O M-

COMMENTARIUS

DE

JOANNE CAIO,

ANATOMIÆ CONDITORE

APUD NOSTRATES.

CUM anatomia nuperis annis, in hac nostra civitate, tanta ceperit, hodieque capiat incrementa; idque tum præcipue diligentia & acumine viri de re medica optime meriti, Gulielmi Hunter, tum etiam aliorum, qui hanc artem docuerunt, & etiamnum docent; factum est, ut Londinum inter florentissima anatomiae gymnasia merito recenseatur. Cultoribus itaque ejus rem me non injucundam facturum spero, si particulam medicinalis historiae, scriptoribus fere intactam, illustrare adgrediar; si ex quibus illa initiis in tantum absolutionis excreverit, disquiram; & quæ, in oratione, de Joanne Caio dixerim, argumentis, ipsi-

us auctoritate ut plurimum nitentibus, confirmem.

CAIUS itaque postquam Cantabrigiæ decem circiter annos studiis dederat, & in humanioribus literis, & istorum temporum philosophia egregios fecerat progressus, a. 1538 aut 1539 profectus est in Italiam. In ea regione, ubicunque erant aut bibliothecæ, aut eruditorum hominum frequentia, hospitem se diligentem ac curiosum præstitit; illustrissimi Principis Cosmi Medices favore usus est; & optimis medicinæ præceptoribus, quicunque aut Florentiæ, aut Pisæ, aut Patavii floruerunt, se erudiendum tradidit. Medicinæ doctor renuntiatus est Patavii, & in eadem academia sophisticæ etiam professor constitutus cum Realdo Columbo collega. * Compendium aliquod hujus suæ historiæ in ephemeridibus extraneis propria ipsius ma-

---

* Compendium] Vide bibliothecæ britannico-hibernicæ, auctore viro admodum reverendo Thoma Tannero, p. 145.

nu annotavisse dicitur, in hæc verba:
 “ Giovanne Caio fu nato & educato in
 “ Norvico—de’ Parenti Roberto Caio &
 “ Aloicia Woda nell’ anno MDX, mese
 “ octobr. 6.—venne prima a Cantabria
 “ 12. sept. MDXXIX — creato A. B.
 “ MDXXXII — A. M. MDXXXV.—
 “ collega in Coll. Gonvill. MDXXXIII.
 “ 6. dec.—lection. publ. dialect. in Pa-
 “ doa MDXLI.—Doct. in Med. in Pa-
 “ doa MDXLI—Parte da Cantabr. verso
 “ Italia MDXXXIX. — ritorno verso
 “ Inghilterra MDXLIV.” Hæc fere con-
 veniunt cum eorum temporum monu-
 mentis, quæ Cantabrigiæ jam nunc su-
 persunt. Superfunt autem, inter archiva
 Coll. Gonvilli & Caii, literæ testimonia-
 ales (quas quidem literas peregre eum
 proficiscentem obtinuisse crediderim) de
 gradibus ab illo Cantabrigiæ susceptis,
 una cum commendatione doctrinæ ejus &
 morum, Jan. 31. 1538. Et *ipse etiam de

---

* Ipse de se] Vide Joannis Caii Britanni de libris
 suis librum unum, edit. Londini a. 1570. in 12mo.

se scribit, se, ab anno 1537, sedulo fuisse occupatum commentariis quibusdam in opera summi amici sui ac concivis Gulielmi Framminghami componendis ; & his demum absolutis, in Italiam migrasse. Superfunt insuper, inter eadem archiva, literæ testimoniales ab academia Patavina de gradu doctoris in medicina ab eo suscepti, Maii 13. 1541 ; quibus in literis nominatur Caius “ In nostra universitate græce professor publicus.” In Antonii Riccoboni commentariis gymnasii Patavini (Patavii in quarto edit. a. 1598) memorantur Joannes Gavius Britannus, & Realdus Columbus Cremonensis expositores dialecticæ a. 1540. In Tomasini gymnasio Patavino (in quarto, 1654, Patavii) professores sophisticæ eodem anno Joannes Gavius Britannus, & Realdus Columbus Cremonensis ; “ quorum ille tractatu de libris propriis ingenii fecunditatem ostendit ; hic raris observationibus humani corporis historiam illustravit.” Testatur etiam ipse
Caius

Caius se “ * Aristotelicam disciplinam
 “ prælexisse, græce, publico salario il-
 “ lustrum Venetorum, concurrente Re-
 “ aldo Columbo Cremonense in scholis
 “ publ. Patavii.”

Cum itaque Caius noster in publico
 hoc munere obeundo Columbum sibi
 collegam adjunctum haberet, facile est
 judicare eos aliquo inter se amicitiae fœ-
 dere conjunctos fuisse, quos tanta labo-
 rum similitudo colligaverat. Columbus
 autem hoc ipso tempore in anatomia
 laudem haud vulgarem adeptus est, ipso
 etiam teste Vesalio. Ille enim, de liga-
 mento, quod os hyoeides cum osse tem-
 porum connectit, verba faciens (in prima
 editione operis sui l. i. c. 15.) hæc adji-
 cit: “ Quod etiam non semel animad-
 “ vertit mihi admodum familiaris Renal-
 “ dus Columbus, nunc sophistices apud

---

* Aristotelicam] Vide Jo. Caii Britanni de eph-
 mera Britannica Lovan. 1556, in 12^{mº} p. 181.—et
 de libris suis p. 15.

“ Patavinus professor, anatomiae studio-
 “ fiffimus.” Observatu quidem dignum
 est, hæc, de Columbo tam honorifice dicta,
 in secunda libri sui editione omnino o-
 miffisse Vesalium; &, in examine suo
 * observationum Fallopii, in aliam pror-
 fus de hoc viro sententiam devium abi-
 iffe. Sed & hæc Vesalii, inimici jam
 facti, & graviora illa Joannis Baptistæ
 † Carcani opprobria facile refellenda sunt
 tum ex iis supra allegatis, tum e ‡ Ni-
 colai Comneni Papadopoli historia gym-

* Observationum] Ibi adfirmare nullus dubitat Co-
 lumbum citra literas, & cujusquam commentarios, a-
 natomiam apud ipsum didicisse. Vide Jac. Douglas
 bibliographiæ anatomicæ specim. L. Bat. 1734, 8vo.
 p. 114.

† Carcani] Afferit enim ille Columbum, si quid
 boni & veri dixerit, id omne a Vesalio fuisse suffura-
 tum; eum primo pharmacopolium exercuisse, litera-
 rum & græcarum & latinarum expertem, & librum e-
 jus, quem auctor vernacula lingua compilaverat, ab
 aliquo Pedagogo fuisse translatum. Vide Jo. Bap. Car-
 cani lib. anat. in 12mo. Ticini 1574 edit. l. 2. p. 15.

‡ N. Comneni Papadopoli] 2 vol. fol. Ven. 1726,
 vol. i. p. 318.

nasii Patavini, qui hæc testatur: “ Mat-
 “ thæus Realdus Columbus Cremonen-
 “ sis bello Cameracensi abductus a patria
 “ bonas artes, & philosophiam perdidicit
 “ Mediolani.”

VESALIUM quod attinet, ejus quidem fama & magna in re anatomica peritia & diligentia extra omnem dubitationis aleam longe positæ sunt: atque eo * familiarissime usum fuisse Caium abunde liquet, quippe qui cum illo studia sua anatomica contulerit, & in eadem communique domo Patavii ad octo menses vicitarit, quo tempore libros ille suos de fabrica humani corporis scribebat et depingebat.

IN hoc studiorum suorum decursu tum omnia Galeni scripta mirum in modum adamavit Caius, tum præcipue opera ejus

---

* Familiarissime] Vide Jo. Caii annotat. in libros aliquot Galeni, edit. Basil. in quarto, 1544, p. 286. Vide etiam de lib. suis p. 6.

anatomica diligenti manu versavit. Itaque commentaria sua in Galenum scribenti, ea, quæ ipse ex autopfia, quod aiunt, didicerat, admodum utilia fuerunt ; adeo ut nonnulla, ipsius etiam Vesalii, præcipue de constructione * ginglymi, in melius posset refingere. “Admonuimus,” *inquit, “lectorem quorundam Galeni
 “ locorum, quos Vesalius corruperat.
 “ Addidimus & veram effigiem ginglymi
 “ ad Galeni sensum, quem Vesalius ante
 “ expressit, in prima editione libri sui
 “ p. 14., longe aliena & plane dissimili.” Et Vesalium quidem ipsum cum lectore pariter admonitum esse crediderim, cum in secunda ejus editione alia sit prorsus ginglymi descriptio, alia omnino figura, & ad mentem ipsam Caii delineata. Præcipuus autem huic nostro studii sui anatomici fructus fuit, & quo maxime lætatus est, quod exinde Galeno suo haud

---

* Ginglymi] Vide annotat. p. 287.

† Inquit] De lib. suis p. 11.

raro patrocinari potuerit, quibusdam in illo obscuris lucem dare, & quæ secum * pugnare visa sunt in concordiam & convenientiam vindicare. † Galenum enim, ut ipse profitetur, ita ambabus ulnis amplexus est, & propemodum adoravit, “ Virum,” uti ait, “ quantum nec “ orbis a morte ejus habuit, nec in medi- “ cina in futurum habiturus est,” ut, licet Vesalium vehementer interdum laudaret, de eo ipso tamen (si rite capio quæ habet de libris suis p. 10. &c.) non sine indignatione quadam atque fastidio scripserit, quod de numero musculorum abdominalium a Galeno dissenferit. Anatomia porro illi usque eo in deliciis fuit, & tam acre ejus excolendæ & in publicos usus divulgandæ studium, ut quasdam corporis partes penicillo describendas ipse curaturus esset, nisi id laudis præoccupassent alii. Hoc scriptum re-

---

* Pugnare] Ut in annotat. p. 326, ubi de corde in medio thorace posito loquens, adjicit, “ Id quod ipsi “ non semel mensi sumus.”

† Galenum] De lib. suis p. 10.

liquit in annot. p. 287, ubi, de tendini-
 bus agens, qui digitis flectendis infervi-
 unt, hæc habet: “rem, ut homini liberali
 “ cognitu dignam, & ad miraculum uf-
 “ que suspiciendam, penicillo describen-
 “ dam curassem, nisi quod jam Andreæ
 “ Vesalii Bruxellensis, & Joannis Bap-
 “ tistæ Canani Ferrariensis, doctorum
 “ certe & experientum anatomicorum,
 “ de hoc argumento libri jam extent;
 “ in quibus ita graphice depicta hæc alia-
 “ que pulcherrime exhibent, ut nihil
 “ amplius desiderari possit. Haud diffi-
 “ mili consilio rerum figuras etiam aliis
 “ in locis omisimus.”

ATQUE hæc quidem huc usque de-
 ducenda ea mente existimavi, ut consta-
 ret omnia omnino Caio adfuisse adjumen-
 ta, unde, in patriam redux, anatomiam,
 tum temporis jacentem atque incultam,
 humo posset tollere, & medicinam an-
 glicam novo lumine illustrare. Redibat
 ille, si ipsi fides sit, a. 1544. “Castiga-
 “ tis enim,” inquit, “novem illis, qui
 “ supersunt, Galeni libris anatomicis,
 “ para-

“ paratisque in eos commentariis, in An-
 “ gliam revertens, obiter excudendos cu-
 “ ravi Basileæ apud Hiero. Frob. & Nicol.
 “ Episcop. A.D. *1544.” Eorum itaque
 egregie sciens, quæ Græci literarum mo-
 numentis mandarant, ab optimis magis-
 tris institutus, & in cadaveribus secandis
 diu ipse multumque exercitatus, forsitan
 etiam cum Vesalio ipso in hoc laudis sta-
 dio certandi cupidus, Londinum haud ci-
 tius fere reversus est, quam artis suæ do-
 cumenta illustria edidit, & prælectioni-
 bus anatomicis coram chirurgis operam
 strenuam & diligentem impendit. Tanta
 quidem de eo fama percrebuerat, ut, vel
 ipso † rege hortante atque auspicante,
 id muneris suscepit. Neque regiam
 fane expectationem, nec aliorum, de se
 conceptam, ulla ex parte fefellit: cujus

---

* 1544.] De lib. suis p. 7.

† Rege]—Thomæ Maroni correximus; quod hic
 anatomes studiosus, & naturæ admirator perpetuus, ad
 annos pœne viginti semper interfuit nostris dissectioni-
 bus anatomicis, quas Londini obivimus voto Illustriss.
 Principis Henrici Angliæ Regis, ejus nominis octavi:
 nam apud medicos per ea tempora nullæ erant. De lib.
 suis p. 18.

rei uberrimum testem adhibeo librum,
 cui titulus, *Dialogues between two Men,*
one called Sorenes, and the other Chirur-
gi, by William Bulleine, M. D. London,
1579, in folio, p. 4. “Whereas through
“ the learned lectures, and the secrete
“ anothomies, by and through the learned
“ Doctor M. John Kaius, reveiling unto
“ this Fraternity, (viz. the Company of
“ Barbers and Chirurgeons in London)
“ the hidden jewels and precious treasures
“ of Cl. Galenus, shewing himself to be a
“ 2 Linacer, whose steps he followeth—.”
 Quod vero præcipue ejus viri laudibus
 est apponendum, in hoc utili admodum
 labore exequendo per viginti fere annos
 indefessus perstitit, nec operæ eum suæ
 pœnituit, postquam ad summum medi-
 cinalis famæ apicem pervenisset; cum
 jam & in aula † regia, & in collegio
 medicorum

---

† Constat eum diu docuisse anatomiam, postquam
 Edvardi Sexti medicus ordinarius fuerat; postquam
 collegii medicorum præses fuerat; & postquam largas
 opes accumulasset: nam collegium suum fundavit a.
 1557; & veri simile est eum munus suum & præsidendi
 apud medicos, & prælegendi apud chirurgos eodem
 fere

medicorum facile princeps esset; & rem suam familiarem amplis divitiis adauxisset.

ET hæ quidem prælectiones, sapienti consilio institutæ, chirurgos Londinenses ex fœdissima superstitione, & fere omnium rerum ignorantia, ad artem subtilius colendam excitarunt. Hisce prælectionibus acceptos referimus primos illos scriptores anglicos, & quidem solos, qui, ante Harveium, rem anatomicam tractarunt, scilicet Vicary, Hall, & Banister. In his etiam celeberrimi ii suorum temporum viri, Hall, Gale, Bulleine, Clowes, & Banister fundamenta sua disciplinæ chirurgicæ posuerunt. Hoc munus docendi anatomiam apud chirurgos constitutum fuit brevi temporis spatio postquam ii in societatem coivissent. Coiverunt autem chirurgi in † societatem

---

fere tempore dimisisse, scilicet a. 1565, cum collegii sui ædificationem inchoabat.

* Societatem] Vide Merrett's collection of acts of parliament, charters, &c. relating to the colledge of physicians, in quarto, 1660, p. 18.

a. 1540;

a. 1540; & a. 32. Henrici Octavi, iis, Regis & Senatus auctoritate, quatuor nocentium cadavera singulis annis concessa sunt. Concessa quidem esse fateor; sed, quia vel locus ad secandum idoneus, vel qui secarent idonei deessent, putredinem, opinor, suam integra consecuta sunt. Nullam certe ante Caium rem anatomicam exercentium mentionem invenio. Hanc autem materiei aptæ copiam, chirurgis lege concessam, in causa fuisse, cur apud chirurgos potius, quam medicos prælegerit Caius, veri simillimum videtur.

NEQUE vero est, quod quis dubitet, alium quam Caium fuisse, qui, in collegio medicorum Londinensi prælectiones anatomicæ ut instituerentur, curaverit. Hoc quidem non solum ex eo suspicari licet, quod ille anatomiam plurimum amaverit, & sibi habuerit persuasum, artem illam medicis fore adprime ‡ utilem;

---

‡ Utilem] Vide de lib. suis p. 8, & dedicationem Henrico Octavo libris aliquot Galeni præmissam.

lem ; sed etiam ex eo conjecturam hanc
 haud dubitanter licet facere, quod & præ-
 ses collegii medicorum, & medicus re-
 ginæ fuerit eo ipso anno (scilicet 1564)
 cum quatuor nocentium cadavera quot-
 annis publice secare collegio concessum
 fuerit. Annon etiam suspicari fas est,
 sequentia, quæ in reginæ * literis pa-
 tentibus invenio, Caii fuisse ipsius dic-
 tata ? “ Quod quidem pium institutum
 “ dni patris nri (scilicet collegium me-
 “ dicorum) quandoquidem in Reipub-
 “ lice commoditatem cessit manifestam,
 “ & in maiorem indies cessurum verifi-
 “ mile sit, si nos, quod rem medicam
 “ profitentibus maxime necessarium est,
 “ concefferimus predictis, &c. in per-
 “ petuum quotannis quædam humana
 “ corpora ad anatomizandum ut infor-
 “ mamur—.”

Hoc Caii exemplo factum est, ut,

---

* Literis] Vide Queen Elizabeth's charter for ana-
 tomies, in Merrett's collection, p. 34.

per plurimos annos, prælectiones anatomicæ a medico aliquo, ad id munus constituto, apud chirurgos haberentur. Laudabilis fane consuetudo, & quæ medicinæ, tam quæ medicamentis, quam quæ manu curat, uberrimos fructus attulit! Nunquam autem intermissa fuit illa consuetudo, usque ad id temporis, cum chirurgi se a barbi-tonsoribus separaverint.

In annalibus collegii medicorum nullam video prælectionum fieri mentionem ante a. 1569. Tum vero tali modo de iis scriptum est, qui mihi satis fidem facere videatur, eas ordine tum aliquantisper processisse. Scriptum est enim, ad diem 13^m. Jan. 1569, “ Eodem die placuit collegio D. Lopus admoneatur, ut proxime ordine humanum corpus fecet publice, ita postulantibus secandi vicibus. “ Quod si recusasset, præsentì pecunia “ numeraret lib. iv.”

Ex hoc tempore anatomia in collegio medicorum sedulo agitata est; prælector
singulis

singulis annis constitutus ; & , si quis hoc sibi demandatum munus detrectaret, multa irrogabatur. Quinetiam latæ fuerunt leges, per quas sociis interdictum est, ne a prælectionibus abessent. Ex hoc instituto tum medicina plurimum adju-
menti cepit, tum etiam plurimum gloriæ Britannia. Etenim, quod instar omnium est, Harveius (ut ipse testatur) in † “ præ-
“ lectionibus suis anatomicis, novam su-
“ am de motu & usu cordis, & circuitu
“ sanguinis sententiam aperuit, postea
“ multis ocularibus demonstrationibus,
“ rationibusque & argumentis illustra-
“ tam.”

Ex præmissis igitur, uti opinor, haud dubie constat, Joannem Caium tum apud chirurgos, tum etiam medicos anglos aná-

---

† Prælectionibus] Vide dedicationem præfidi & sociis collegii, præmissam exercitationibus anatomicis de motu cordis & sanguinis in animalibus, GULIELMI HARVEI ANGLI, medici regii & professoris anatomix in coll. med. Lond. Francof. 1628, in 4to.

tomix fuisse conditorem. Supereſt etiam, in ipſo Caii collegio apud Cantabrigienſes, tabula quædam picta, ejus imaginem referens, unde quæ diximus ulterius confirmari poſſunt. Huic tabulæ, inter alia, ab eo præclare facta, hæc laus tanquam præcellens atque ei palmaria, inſcripta eſt.

Ann. Ætat. 53.

QUI LVCÊ DEDIT ET SOLATIA MAGNA CHIRVRGICIS
VT SCIRENT PARTES ANOTOMIA TVAS.

A. D. 1563.

F I N I S.

